



Likovni svet

*h
e
W
o
r
l
d
o
f
A
r
t*

Številka 287/288
November/December
2024
Poština plačena pri
pošti 3101 Celje
TISKOVINA
POSTAGE PAID

— — — — —

LIKOVNI SVET / THE WORLD OF ART
Mednarodni likovni informator / International Art Publication

Naslov / Address

Likovni svet,
Draga31,
3220 Štore,
SI - Slovenija

Tel.: ++386 (0) 41 615 273 Viber, WhatsApp, Telegram
E-mail: milanovic1111@gmail.com

Izdaja: Zavod za ustvarjalni razvoj mladih
Mihailo Lišanin, Celje, Slovenija

Ustanovitelj in urednik / Founder and editor
Mihailo Lišanin

Ilustracija naslovnice: Lisuškin Dmitrij, 14 let, Penza, Rusija (2016)
Ilustracija hrbtnne strani: Gavrilă Ioana, 9 let, Focșani, Romunija (2016)
Tisk: Grafika Gracer Celje

V skladu z Zakonom o DDV se šteje Likovni svet med publikacije,
za katere se plačuje 5 %
davek na dodano vrednost.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA ISSN CENTER SLOVENIJE
je dne 6. 6. 1996 mednarodni reviji LIKOVNI SVET
podelila številko ISSN 1318-9026.

V skladu z določili 12. člena ZMed in 7. člena pravilnika je
Ministrstvo za kulturo Slovenije Likovni svet vpisalo v razvid medijev
pod št. 1029.

REVIJA LIKOVNI SVET JE PRISPELA V 31 LETO ŽIVLJENJA.
ISKRENA HVALA, VSEM KI SO BILI KAMENČEK V MOZAIKU
USTVARJANJA, ŽELJA, SODELOVANJA.
SREČNO NOVO LETO 2025 VSEM NAM.
USTANOVITELJ IN UREDNIK MIHAILO LIŠANIN

27 TH INTERNATIONAL YOUTH ART EXHIBITION NOVA ZAGORA 2025

This is an initiative of NOVA ZAGORA association and DUGA Art Studio.

The exhibition is taking place every year in the town Nova Zagora, Bulgaria.

To participate you must fulfill the following conditions:

- The young artists from the countries should be between the ages of 4 and 20 years old;
- There is no specific topic of artwork, the artist is allowed to choose the materials, collages, photography, computer drawing;
- The maximum size of each work is 50 - 70 cm;
- On the backside of each work, please put the name of the artist, age, sex, the name of the teacher and the address. Please write in both native language as well as English;
- Each school or art studio can participate with a maximum of fifteen works;
- The subject matters is personal choice;
- The artwork may be sent between November 1, 2024 and January 31, 2025;
- Works made by more than 1 person are not allowed;
- Please, do not announce any financial value on the parcel with the artworks;
- In the postal documentation, declare the contents of the shipment as a gift.

Send your artworks to the address listed below:

IVAN STOYANOV

00359 887 864 079

IYAE NOVA ZAGORA 2025

Ploshtad Svoboda 5, P.O. BOX 61

8900 NOVA ZAGORA

BULGARIA

A hanging committee will begin evaluating all the works beginning February 2025.

Artworks, which arrive after 31 January 2025, will be judged by the jury for the exhibition in 2026.

The results will be published at the beginning of March on the Facebook page of the exhibition: IYAE.nz

The best individual works and the entire collection of works will be awarded. A catalogue of the artwork will be printed. All works remain in Bulgaria as the organizers reserve the right to popularize them in the press and in the electronic media.

The grand opening of the exhibition is June 1, 2025, in the Nova Zagora RUSI KARABIBEROV ART GALLERY.

We look forward to your art works!

Please send the works by regular Poste mail, the package containing the works must be flat (not roll up), made of solid paper/ cardboard, and be marked on the outside with the indication.

Without commercial value – Children's paintings for exhibition – Cultural proposes only.

Please respect this indication, as the organization can not pay taxes for commercial reasons, and the packages will return to sender.

Please check with your national postal administration how soon your shipment will arrive in Bulgaria.

You can send the shipment by express mail EMS (Express Mail Service).

Please do not send shipments to specialized shipping companies.

Each school, studio, group or individual author by sending works of art to us agrees to the terms of the exhibition.

Contact email: izagoranz@gmail.com



RYBNIK, POLAND
„Between black and white”
6th International Biennial of Small Graphic Forms „The trees”

ORGANIZER:

Youth Culture House in Rybnik

PATRONAGE:

The Silesian School Superintendent, The President of Rybnik City

PURPOSES OF THE COMPETITION:

inspire to your own creative work;
forming and developing interest in less known art techniques;
cultivate technical skills in the realm of graphic art;
creating possibility to present the work of talented youth.

SUBJECTS AREA:

The main title of the competition „Between black and white...” opens not only traditional palette of grey in graphics, but all the possible combination of colors which can enrich the prints by series of matrices and multiple imprints. Therefore no color is not a barrier, but using it must correspond to the subject, mood, expression, and many others important aspects of your work. This year subtitle is supposed to stop you for a moment to look around our world. Trees – keeping us company every day, steady and patiently making our life possible on Earth. They play an important role in nature's water cycle. Their roots absorb rainwater, lowering the risk of floods and soil erosion. Some parts can be eaten. Mostly their fruits, but also bark (cinnamon tree), leaves (tea), seeds (coffee), and even flowers (clove tree). We use them in herbal medicine and civil engineering. One of the most common uses is production of paper, on which you create your works. In forestry and in life, trees are sorted to coniferous and deciduous trees, and into utility groups (e.g. fruit trees, ornamental trees, forest trees). We all know and use them.

However: „trees store and nurture time differently, so you are expiring it a different way when you around them. Their discretion and patience are touching” – written by Robert Macfarlane in „The Wild Places”. Italian poet and philosopher – Guido Ceronetti said „Trees are not greenery: they are our immobilized older brothers...” „Whoever knows that trees feel pain, have memories, and that trees parents live with their children, can no longer cut them just like that, and destroy them using heavy machines” – written by Peter Wohlleben at the begging of a book „The Hidden Life of Trees”.

Get to know them from this side. Feel and touch them, observe and draw, and from these drawing create remarkable, extraordinary and fantastic graphic forms!

TECHNIQUE:

traditional techniques of convex, concave and flat printing such as: woodcut, linocut, plasterprint, colography, copperplate, drypoint, aquaforte, aquatint, mezzotint, soft varnish, lithography, monotype and mixed techniques.

Remember that all of your works must be prints made out of the die plate but not a conceptional graphics made in form of a drawing.

PARTICIPANT'S AGE: 12–25 y. o. in three age groups: 12-15 y. o., 16-19 y. o., 20-25 y. o.

WORK SIZE: max 15x21 cm size of the print Please do not mount the work in passe partout!

AMOUNT OF WORKS: each individual participant of the competition may send max. 3 works, although schools/workshops/studios/institutions may send max. 20 works.

DESCRIPTION OF THE WORK: with big letters according to registration form which you may find/download on the page of the organizer: www.mdk.rybnik.pl.

DEADLINE: February 28th, 2025

DELIVERING PLACE:

Młodzieżowy Dom Kultury

Pracownia Plastyczna „GiR-a”,

st. Władysława Broniewskiego 23

44-217 Rybnik, POLAND

with a note: "Between black and white..."

RESULTS OF THE COMPETITION

The ceremony and the exhibition will take place in May/June 2025. All the authors of the awarded works will be informed by e-mail or telephone by the organizer. The proceedings of the jury meeting will be also available on www.mdk.rybnik.pl.

ADDITIONAL INFORMATION

Works made-up with other techniques which go beyond the graphic art, not a graphic prints, oversized the maximum length and width of a graphic, wrong packed, rolled, damage during transport, or incorrect described - are not going to be judge by the jury. The jury's decision is final. All the works submitted for the competition will not be returned to their authors, they will remain the property of organizers, who reserve the right to publish them in mass media and on the Internet.

Entry in the competition is synonymous with the acceptance of the competition regulations, as well as agreement for processing personal data for organizational and promotional purposes according to the Personal Data Protection Act of May 10th 2018 (Journal of Laws No. 2018 pos. 1000).

Coordinator of the competition: Milada Więckowska

e-mail address: milada@o2.pl, MDK e-mail address: mdkwr@poczta.onet.pl

Application form

Fill out in block letters and glue on the back of the graphic work.

Name, Surname

Date of birth / sex

Title of work

Technique

Art studio

Full name of the school/institution

Country

City

Postcode

Street

e-mail, Name and surname
of the teacher/instructor



CELJE, SLOVENIJA

Spoštovani prijatelji, bralci in likovni umetniki ki delate z mladimi verjetno veste, da sem ustanovil in 21 let vodil Mednarodni razpis za likovna dela otrok in mladih do 20 let, enega od največjih na svetu. V tem času je na razpisu sodelovalo okrog 130.000 mladih iz 110 držav z vseh kontinentov. Brez omejitve za državljanstvo, vero, barvo kože, kajti, otroci ne morejo izbirati, kje in kdaj se bodo rodili. Lahko pa. ko odrasejo postanejo dobri ali slabi ljudje. Preverjeno, od naših nagrajencev je zdaj zelo velik procent akademsko izobraženih umetnikov v svojih državah. In iz teh razlogov, želim na tem področju pomagati instituciji, ki se že 20 let ukvarja z promocijo likovne ustvarjalnostjo mladih v mednarodnem merilu a zaradi političnega stanja v svetu, ima probleme v svojem delu.

Gre za »Zeleni križ« iz Minska v Belorusiji. Imel sem čast in veselje, da sem leta 2008, na samem začetku njihovega dela, sodeloval v mednarodni žiriji njihovega razpisa. Spoštovani, vas kot ljudi, ki imajo radi umetnost in le umetnost brez predsodkov, lepo prosim, da se udeležite nekaterega od spodaj objavljenih razpisov oz. projektov.

V upanju, da ste me razumeli in da boste sodelovali, vas prijateljski pozdravljam.

S spoštovanjem, Mihailo Lišanin

Dear friends, readers and artists who works with young people all around the Globe

As you probably all know I founded and for 21 years I ran the International Tender for Art, for Children and young people under the age of 20, and it is one of the largest in the world. During this period of time, around 130,000 young people from 110 Countries from all continents took part in the competition. There is No restrictions on nationality, religion, skin colour, etc, because children cannot choose where and when they will be born (but you can). When they grow up, they become either good or bad persona. Verified, a very large percentage of our awarded participants became academically educated and recognised artists in their respective Countries. And among other, for these reason, I would like to help in this field of art with this respectful Institution, that has also like me been dealing with the promotion of artistic creativity of young people on an international scale for over 20 years, but because of the political situation in the World, it has problems in their work.

This respective institution is called "Green Cross", they are from Minsk, Belarus. I had the honor and pleasure of participating in the international jury of their tender in 2008, at the very beginning of their work. Dear people, as people who love art and only art without prejudice, I'm kindly asking you to take part in one of their tenders or projects published below.

In hope that you understand me and willing to participate or cooperate in any way possible, I'm thankful for it and I'm thanking you in a most friendly manner.

Your Sincerely, Mihailo Lišanin

MINSK (SMOLEVIČI), BELARUS
3rd International Photography Competition

Conditions of the competition

Green Cross Belarus with support of the Ministry of Natural Resources and Environmental Protection of the Republic of Belarus the Union of Photographers in Belarus the Union of Teachers-Artists within the "In my homeland" project announces the 3d International Photography Competition

CONTEST TOPIC:

Windows

Look at and through the windows not just a glimpse, but carefully. Look at the world that opens behind them. Try to catch how it changes depending on your mood or the weather, when you want to close or, on the contrary, open a window. Take a closer look at how you can see a window from the inside, but what if you look at it from the outside? The image of a window can be very different: it can reflect reality, or it can become a metaphor, a symbol. In a word, the main photo hero of this year's competition is the Window.

The photo works will be considered in the following categories:

GRAPHICS, LANDSCAPE, PORTRAIT, STILL LIFE, STREET PHOTO, BLACK&WHITE PHOTO, PHOTO DETAILS and a new category PHOTO SERIES (up to 6 works).

CONDITIONS OF PARTICIPATION IN THE CONTEST:

1. The age of participants is FROM 10 TO 18 YEARS inclusive.
2. The image resolution must be at least 2000 pixels on the smaller side.
3. The photo must be completely taken by the author. NB. Images generated with the help of AI will not be considered.

Colour and monochrome images taken during the same shoot that share the same graphic content (Duplicates) will not be considered.

Please send original image files without editing. In case of doubt, the jury will examine the metadata of the files.

4. No additional inscriptions and watermarks should be present on the image.

WORKS ARE ACCEPTED FROM OCTOBER 1, 2024 UNTIL JANUARY 15, 2025

The works are sent to the contest through special free file-sharing services (for example: drive.google.com, cloud.mail.ru, disk.yandex.ru).

The link is indicated in the registration form. Fill in the registration form

Please, be sure to specify the next information in the filenames:

name of the nomination (for the topic "Circle... Touch... Red")

the author's surname

of photo

title of photo / original filename.

For example, "Landscape_Ivanov 1_Autumn morning.jpg" or "Street photo_Ivanov 2_DSC-342.jpg "

FINAL STAGE:

The jury will review the entries in February 2025 and determine the winners / diploma recipients in different categories. The works of the winners will be included in the exposition of the final exhibition and will be presented in the electronic gallery on the official website of the project "In My Homeland" www.children-art.org .

The final exhibition of the contest will open in April 2025.

Authors whose works will be selected by the jury to participate in the final exhibition will be invited to send their works in paper form, or they will be printed by the organisers.

Competitive works are not reviewed. Paper works sent for participation in the exhibition are NOT RETURNED to the authors. The organisers reserve the right to use the originals and copies of the works in electronic and paper form for the promotion, support and development of the contest, as well as in methodological and charitable activities without the consent of the author and without payment of royalties. CONTACTS: info@children-art.org www.children-art.org

MINSK (SMOLEVIČI), BELARUS
10th International Cartoon and Film-Strip Contest

Conditions of the competition

Green Cross Belarus with support of the Ministry of Natural Resources and Environmental Protection of the Republic of Belarus the Union of Teachers-Artists within the "In my homeland" project Announces the 10th International Cartoon and Film-Strip Contest

New time brings new opportunities. Digital photos and computers facilitated greatly the hard work on filming cartoons and film-strips and opened a page of animated cartoons made at school and home. Currently, there is a unique niche for little and young artists and their teachers to express their creative ideas in a form of a cartoon and a strip-film.

In 2025 we will be glad to see the art works at the FREE topic.

Terms for participation in the Cartoon Contest:

1/ A work has to be made following the technology of stop-motion with the use of any materials. Works made using computer graphics are not to be considered.

2/ Technical requirements for a work: a resolution of at least 720x576 for the frame size of 4:3 or 720x480 for the frame size of 16:9; a recommended codec is H.264.

Terms for participation in the Strip-film Contest:

1/ A work has to contain 15-64 frames and can be made using any technique (a picture, a collage, an applique work, dolls,...) and materials. Works made using computer graphics are not to be considered.

2/ The text is placed in a separate area under each picture.

3/ The works have to be saved in a digital form; a resolution of at least 1600x1200 for the frame size of 4:3 or 1920x1080 for the frame size of 16:9.

4/ The works have to be provided as a single file in PDF format (preferred).

General conditions:

1/ Who can participate:

- Creative teams of art schools, schools of arts, colleges of arts, art studios;
- Family creative groups;
- Separate participants made the whole work by themselves.

Young people, aged 5-18, have to be creators of the works.

2/ The work has to be completed in the year of holding the Contest or in the year before.

3/ The work has to contain credits which indicate the name, author (-s), used materials indicating the author and the name (music, film fragments, pictures, drawings, etc), place and year of the production.

4/ The works in foreign languages have to have subtitles in Russian, Belarusian or English.

5/ The work has to be submitted via special free file-sharing services (e.g. drive.google.com, cloud.mail.ru, www.dropbox.com, disk.yandex.ru). The link is to be indicated in the registration form.

Fill in the registration form

DEADLINE FOR SUBMITTING THE WORKS – JANUARY 15, 2025.

RESULTS OF THE CONTEST:

The jury board will include artists, artists-teachers, animation artists and other animation experts.

The jury will consider the works submitted for the Contest in February 2025 and name winners / diploma recipients. Works of winners will be shown during the work of the International Conference of Artists-Teachers in Minsk and at the opening ceremony of the exhibition "In My Homeland" which is to be held in April 2025. Moreover, they will be available in the electronic gallery of art and animation works on the official website of the Contest "In My Homeland" (www.children-art.org).

The Organizers retain the right to reproduce the submitted works in order to promote and develop the Contest and to use in methodical activities without the author's consent.

CONTACT INFORMATION: E-mail: info@children-art.org, Internet: www.children-art.org

MINSK (SMOLEVIČI), BELARUS
20th International Contest of Art and Graphics "In My Homeland"
Conditions of the competition

Green Cross Belarus with support of the Ministry of Natural Resources and Environmental Protection of the Republic of Belarus and in association with Art Teachers' Union announces the 20th International Contest of Art and Graphics «In My Homeland».

Topics of the Contest:

• In My Homeland – traditional free theme

• My Window - additional theme

The works sent to the contest are expected to depict the real world around you. We hope the theme «My Window» will help us to get to know you better.

What is the world that you see out of your window like? How does it change depending on the time of day or season? What does it look like from the inside? And from the outside? Does it change depending on your mood, perhaps?

A window has been the focal point of paintings by many famous artists. Feel free to see their works and compare your window with the images created by various painters in various periods.

This theme is supplemented by an additional nomination: a series of «My Window» sketches, which should consist of three A4 works attached to a common basis.

Although in English the word 'sketch' originally meant a study for a future work of art, recently it has been used to apply to self-sufficient works that render initial impressions in all their spontaneity and express certain thoughts and ideas.

While creating a series of sketches about your window you are likely to notice and depict the volatility of the world around you, to see new things that never used to catch your eye.

Suggested techniques (optional):

These works will be considered by the jury in separate nominations!

Contemporary art is dynamic - artists incessantly come up with new drawing techniques that help them to better reflect the world around us and their attitude to it.

We suggest our contest applicants try their hand at collage (a video analyzing collages submitted to the previous year's contest is available on GCB website), as well as remember the somewhat neglected technique of lead or color pencil drawing.

• Collage (participants' age from 10 to 18 y.o.)

Conventionality! Symbolism! Generalization! Experiment! Collage presents a new way of depicting both familiar themes and new ones as well as of expressing our emotional attitude to the things we depict.

Have you ever noticed how much our life resembles a collage? Isn't it, like a collage, made up of various bits and pieces: home, family, school, friends, love, hobbies, travels, conversations, music, films, etc? Each of these numerous pieces has its own size, emotional value, color, shape, texture, and significance we allocate to it depending on the role it plays in the canvas of our life.

By the way, the name collage originates from the French word meaning TO GLUE. There are a few different forms of collage – paper, magazine, art and even floral. This technique allows gluing, layering and combining totally different elements as long as it agrees with the author's concept.

When one starts a collage, the result is impossible to predict. How will fragments of color paper, cardboard and newspaper come together in each particular project? This is an amazing opportunity for experiment. There is no answer or prearranged solution!

• Pencil drawing technique

This technique is not particularly popular with young artists probably due to its association with tedious hours of sketching in the classroom. By creating a separate nomination for this technique we

would like to emphasize its potential. It is not only the general color scheme of your drawing but also a variety of stroke methods that can enhance the expressive impact of your work even if it has been created with an ordinary lead pencil.

Using color pencils/crayons can be exciting, too! For instance, you can mix colors by covering one layer with another or by interspersing strokes of different colors. What is more, the untouched areas of the paper you use might become an element of your composition.

Tip: take your time to study works by famous graphic illustrators in order to know more about/master the pencil drawing technique.

PARTICIPATION REQUIREMENTS:

1. Applicants should be between 5 and 18 years of age. Works in collage technique are considered from the age of 10.

2. Artwork should be creative, original and performed entirely by its author in the current year. An expressive title for the work or series is encouraged and will be taken into account when considering the work. NB. ALL ARTWORKS WILL BE CHECKED FOR PLAGIARISM.

3. Artwork dimensions are at the author's discretion, no framing. A series of «My Window» sketches should consist of three A4 works attached to a common basis. Please attach a registration form filled in with block letters to the back.

Download the form

4. No works will be reviewed by the jury or returned to their authors. The contest organizers reserve the right to use the originals and copies of the artworks to popularize and promote the contest as well as for their educational and charitable activities without asking for the author's consent or paying the author's fee.

APPLICATIONS ARE TO BE SUBMITTED FROM OCTOBER 1, 2024 THROUGH DECEMBER 31, 2024.

WORKS are to BE MAILED TO THE FOLLOWING POSTAL ADDRESS:

Non-governmental Organization «Green Cross Belarus» Contest «In My Homeland» 222201, Minsk oblast, Smolevichi, the Republic of Belarus

(The provided postal address is complete. The works will be picked up directly from the post office by the organizers.)

We ask all the participants to use the services of REGULAR or EMS post. DO NOT INDICATE the value (price) of the goods on parcels.

RESULTS OF THE CONTEST:

The jury will consider all applications in February 2025 and name winners / diploma recipients in all nominations. The awarded works will be used to compile an exhibition.

The 20th INTERNATIONAL EXHIBITION OF ART AND GRAPHICS «IN MY HOMELAND» is to be opened in April 2025.

In addition, the awarded works will be available for online viewing at www.children-art.org, the official website of IN MY HOMELAND project.

CONTACT INFORMATION: info@children-art.org, www.children-art.org



Szreder Julia, 13 years, Poland



Li Yawei, 8 years, Kina



Petrova Polina, 5 years, Bulgaria

MINSK, BELARUS

REGULATION on conducting the experiment 'View from the regions. 2025' within the International Art Environmental Project 'In My Homeland'

The Regulations define the procedure for conducting the experiment 'View from the region. 2025' (hereinafter - Experiment) within the International Art Environmental Project 'In My Homeland'.

The International Art Environmental Project 'In My Homeland' is implemented by the public organisation 'Green Cross Belarus' (hereinafter - the Organiser) with the support of the Ministry of Natural Resources and Environmental Protection of the Republic of Belarus since 2004.

Objectives of the experiment

- to contribute to the saving and development of the traditions of national and regional art education;
- to identify and analyse different judgment approaches to children's artistic creation;
- to promote the project 'In My Homeland' in the regions.

Every year the members of the international jury of the art contest 'In My Homeland' note that each country and region have their own artistic schools with individual features. This phenomenon makes the global artistic world brighter and more diverse.

This year, taking into account the wishes of artists-educators, the organisers decided to conduct an experiment: to invite representatives of different countries and regions as experts for independent selection and formation of small exhibitions based on their own choice according to their professional and regional preferences. Just before the international art jury begins its work on February 2, 2025, the experts will have an opportunity to look through the works submitted to the contest and be able to select 30 art works for their small exhibitions.

The small exhibitions will be brought together into a composite exposition 'View from the regions. 2025' with separate sections and information about each expert. The exposition will be placed on February 7-8, 2025 in the halls of the Children's Art School of Zhodino town (Minsk region, Belarus), where the International Conference of Artists-Teachers of the project 'In My Homeland' will be held. One of the blocks of the conference will be devoted to the art historical analyses of the experiment 'View from the regions. 2025'.

General provisions

- The Organiser shall ensure the preparation, implementation and dissemination of information on the progress and results of the experiment.
- The Organiser invites at least 6 artists-teachers from different countries and regions to participate in the experiment as experts (hereinafter – experts).
- Each expert at his judgement forms a small exhibition of 30 works submitted to the 20th International Art Contest 'In My Homeland'.
- The small exhibitions make up a composite exposition 'View from the regions. 2025' to be viewed and discussed at the International Conference of Artists-Educators of the project 'In My Homeland'.
- The organiser invites at least 3 experienced specialists for art historical analysis of the experiment and presentation at the conference.
- The authors of the art works included in the exhibition 'View from the regions. 2025' will receive commemorative diplomas.
- Electronic versions of the works, the list of authors and the list of experts will be posted on the GCB website <https://www.greencross.by/ru/projects/7/competitions>.
- The works selected by the experts for the small exhibitions will also participate in the selection by the international jury of the art competition 'In My Homeland'.

Stages of the experiment

2 February 2025

The experts will select the entries for their small exhibitions;

3-6 February 2025

preparation and hanging of the collection exhibition 'View from the regions. 2025';

7-8 February 2025

Opening, analysis and discussion of the exhibition 'View from the regions. 2025' during the International Conference of Artists and Educators.

Final provisions

All issues not reflected in these Regulations shall be resolved according to the needs and possibilities of the participants and the Organiser. The Organiser reserves the right to amend the Regulations.

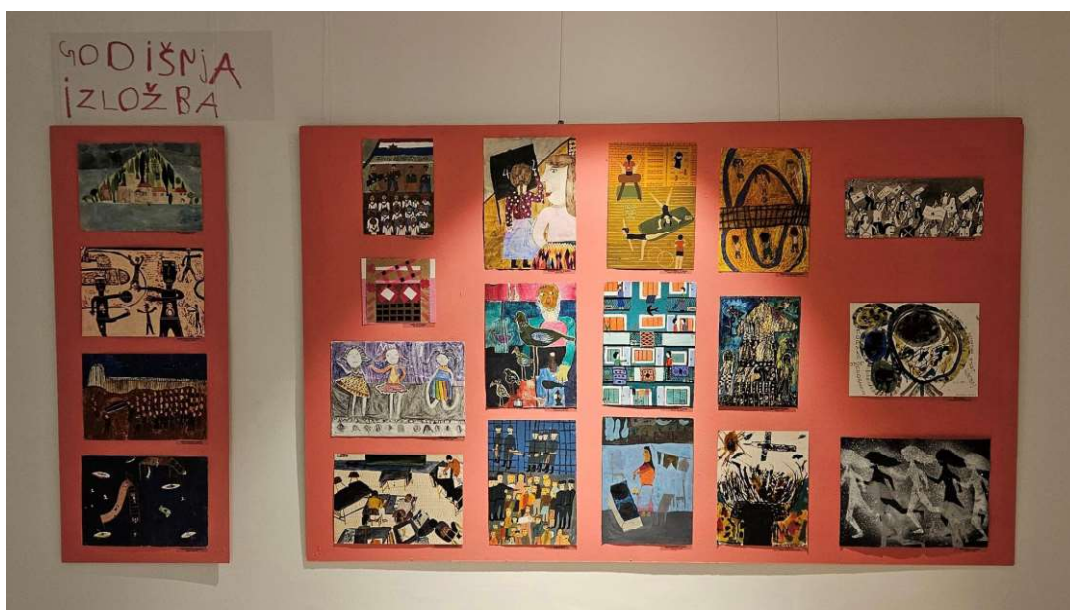
Likovni s

NOVI SAD, SRBIJA
70 let Centra za likovno vzgojo otrok in mladih Vojvodine

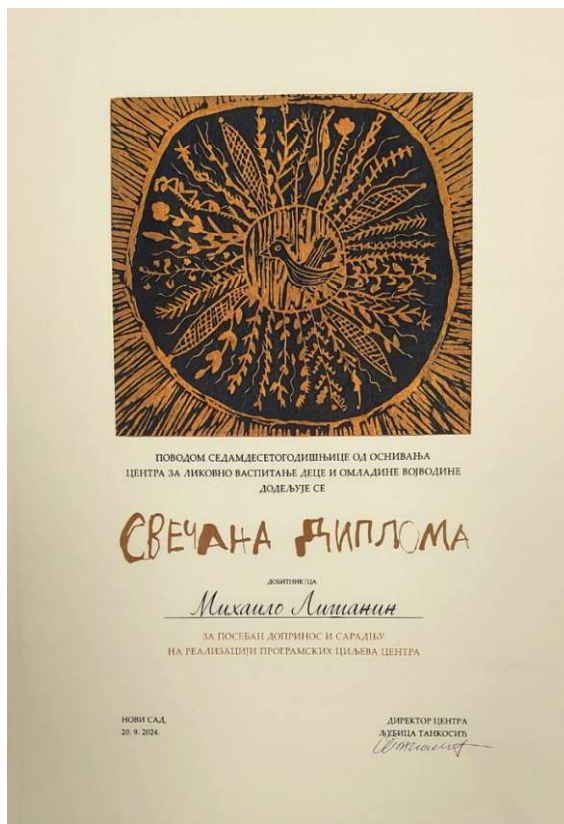
Imel sem čast in srečo, da sem v svoji 30 letni zgodovini dela na likovnem področju mladih sodeloval z številnimi podobnimi institucijami po svetu od Indije, Irana, Rusije, Hong Konga, Turčije do Argentine, Bolgarije, Litve, Francije, Koreje, Srbije in številnih drugih držav. Med našete sigurno sodi Center za likovno vzgojo otrok in mladine Vojvodine v Novem Sadu, ki letos 2024 proslavlja 70 let dela. Dolgoletno sodelovanje in skupni projekti z ustanoviteljem dr. Bomilom Karlavarisem, vodji centra Milico Spasojević, Evo Fedi in sedanjo direktorico prof. likovnih umetnosti Ljubico Tankosić ob 70. obletnici Centra rezultiralo z meni zelo dragim priznanjem za dolgoletno sodelovanje. Ob tem so v zajetni monografiji 70. let dela institucije natisnili tudi moj enostranski tekstualni prispevek. Svečanosti se žal zaradi drugih obveznosti nisem udeležil, priznanje pa bom prejel ob naslednjem sodelovanju. Center za likovno vzgojo otrok in mladine Vojvodine je strokovno združenje. Ustanovili so jo kot matično ustanovo in izvor novih idej in sprememb v pouku likovne vzgoje 16. maja 1954 v Novem Sadu, od takrat pa so jo ustanovili najuglednejši likovni pedagogi in umetniki kot so: Bogomil Karlavaris, Jovan Soldatović, Milan. Mijačević, Boško Petrović, Dušan Milovanović, Radmila Ris Graovac, Ivan Jakobčič, Jožefa Ač, pridružili pa so se jim tudi gimnazijski profesorji, učitelji, strokovni učitelji in ducat diplomantov prve generacije likovne skupine VPS, med katerimi je bila tudi Emina Čamo. Lorbek. Tistih 85 udeležencev – ustanoviteljev je poleg upravnih odborov in drugih organov izvolilo še komisijo za strokovno delo, komisijo za pedagoška vprašanja, za otroško risbo in razstave, za širjenje likovne kulture.

Center se vse od ustanovitve dalje kontinuirano ukvarja z afirmacijo likovne ustvarjalnosti otrok in izboljševanjem likovne vzgoje. Kot takšen predstavlja edinstveno in najstarejšo tovrstno ustanovo v Srbiji, pa tudi na celotnem Balkanu.

Mihailo Lišanin



Novi Sad, Srbija, del razstave ob 70 letnici Centra za likovno vzgojo otrok in mladih Vojvodine
Likovni svet 11



**Direktorica Centra Ljubica Tankosić na svečanosti ob 70 obletnici
in priznanje Mihailu Lišanin za dolgoletno sodelovanje**



**Oliver Fojkar, Pokrainski zavod za varovanje narave, Vesna Panić urednica časopisa Maštalica,
Eva Fedi, prejšnja direktorica in Ljubica Tankosić, sedanja direktorica Centra**
12 Likovni svet

VELIKA PLANA, SRBIJA
Mini restART 2024 - rezultati

Šestega. mednarodnega likovnega razpisa za mlade, Mini restART 2024, Velika Plana, Srbija pod nazivom »Veliko plavetnilo«, so se udeležili od 4 do 19 let iz Republike Srbije in 33 držav (Belorusija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Črna gora, Francija, Katar, Kitajska, Kuvajt, Hrvaška, Madžarska, Moldavija, Norveška, Indija, Indonezija, Iran, Kazahstan, Latvija, Litva, Severna Makedonija, Poljska, Romunija, Rusija, Slovaška, Slovenija, Španija, Šrilanka, Švica, Švedska, Tajvan, Tajska, Turčija, Ukrajina in Vietnam).

Na likovni natečaj je prispelo 5785 del, od tega 2744 del domačih avtorjev in 3041 del tujih avtorjev. Kot skupina je sodelovalo 145 mednarodnih in 134 domačih šol, ustanov, studiev in zasebnih delavnic. Posamezno je sodelovalo 98 domačih in 94 mednarodnih avtorjev.

Vsa prispela dela je pregledala strokovna žirija v sestavi: Ana Milošević, doktorica umetnostne zgodovine; Tanja Pavlović Panov, dipl. slikarka in likovna ped.; Snežana Grozdanović, magistrica slikarstva, avtorica projekta Mini restART; Uroš Stojiljković, mag. slikarstva, član organizacijske ekipe Mini restART in Miroslav Jovanović, likovni urednik Galerije Kulturnega centra "Masuka". Za zaključno razstavo je bilo izbranih 1197 del, od tega 454 domačih in 743 tujih avtorjev. Strokovna žirija je podelila 120 priznanj in pohval v petih starostnih kategorijah ter 10 pohval mentorjem za najuspešnejše zbirke likovnih del in eno pohvalo zavodu za opaznejšo udeležbo na natečaju. Na slavnostnem odprtju razstave so podelili diplome, medalje in katalog domačim nagrajenim, nagrajenci izven Republike Srbije pa bodo priznanja prejeli po pošti.



Alda Maleku, 17 let, Kermanshah,
Iran, 3. nagrada



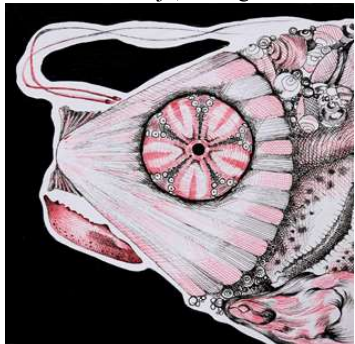
Alina Kindruk, 13 let, Luninets,
Belorusija, II. nagrada



B. Vivan Sashi, 7 let, Hyderabad,
Indija, I Nagrada



Boglarka Szabo, 8 let, Debrecen,
Mađarska, I. nagrada



Ema Šobak, 18 let, Varaždin,
Hrvaška, I nagrada



Eveline Iovu, 14 let,
Kişinev, Moldavija



Jan Stojanović, 17 let,
Beograd, Srbija



Kuo Ming Yao, 9 let, Taipei,
Tajvan, I. nagrada



Lena Pavković, 16 let, Beograd,
Srbija, I. nagrada



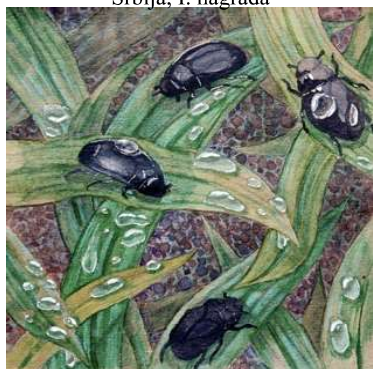
Magdalena Dorđević, 16 let, Beograd,
Srbija, I. nagrada



Monika Platek, 18 let, Zabrze,
Poljska, III. nagrada



Natalia Mikulova, 14 let, S. Tura,
Slovaška, II. nagrada



Tran Minh Ngoc, 10 let,
Vietnam, III. nagrada



Viktorija Savchenko, 17 let,
Cirih, Švica, II. nagrada



Vlada Tutubalina, 15 let,
Omsk, Rusija, II. nagrada

SLOVENSKA BISTRICA, OŠ POH. ODREDA **Kolažni portret znanih osebnosti**

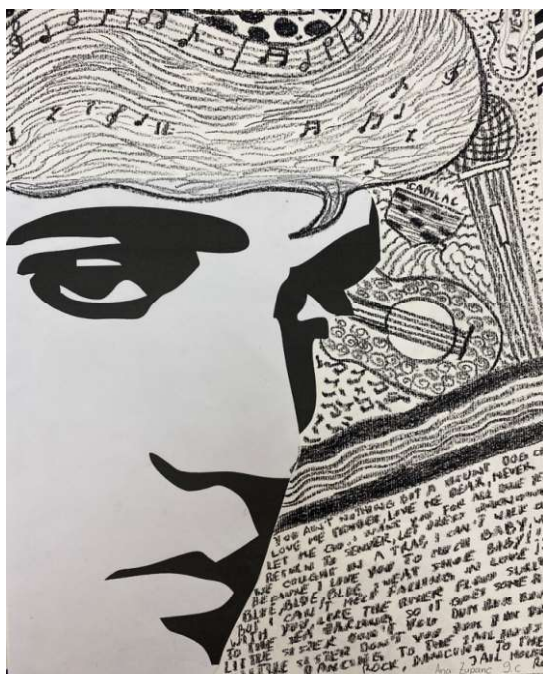
S svojimi novimi učenci sen na OŠ Pohorskega odreda Slovenska Bistrica, v devetih razredih začela sproščujočo temo - Kolažni portret znanih osebnosti z ornamentalnim ozadjem. Likovno upodabljanje ornamentalnega ozadja v kolažnih portretih znanih osebnosti je tehnika, kjer umetniki uporabljajo okrasne vzorce, simbole ali dekorativne elemente, da poudarijo ali dopolnijo podobo portreta.

Takšno ozadje lahko simbolizira status, kulturo, obdobje ali osebnost upodobljene figure. V zgodovini umetnosti so ornamentalna ozadja pogosto služila kot okvirji, ki so izstopajoče figure še bolj izpostavljala. V sodobnih kolažnih portretih pa je pogosto poudarek na kombinaciji različnih medijev, kot so papir, tkanine, fotografije in digitalni elementi, kar omogoča bolj dinamične in večplastne upodobitve. Okrasni motivi v ozadju so lahko zelo abstraktni ali pa vključujejo simbole, povezane z zgodovino ali identiteto portretiranca, s čimer kolaž dobi dodatno vsebinsko globino. Na primer, v portretu politične osebnosti bi se lahko uporabili simboli, povezani z njihovo politično ideologijo, v ozadju umetnika pa bi bili lahko elementi, ki predstavljajo določeno umetniško smer.

Mi smo ustvarjali ornamente s flomasti ob kolažu znanih portretov. Uporaba ornamentov s flomasti ob kolažnih portretih znanih osebnosti je zanimiva tehnika, ki lahko doda ročno izdelan, osebni pridih celotnemu delu. Flomasti omogočajo ostre linije, različne debeline črt, debele, tanke črte, sklenjene forme, bolj zračne ali nasičene ploskve izpopolnjene z različnimi vzorci, dodane žive barve, ki lahko ustvarijo kontrast med kolažnim portretom in ornamentalnim ozadjem ali obrobami, ki ustvarijo svetlo temni kontrast, kjer nasičenih barv ni. Takšni ornamenti se lahko nanašajo na stilizirane vzorce, simbole ali celo osebne oznake, povezane z zgodovinskim kontekstom ali identiteto portretirane osebnosti.

Ornamenti lahko na več načinov služijo kot vizualna dopolnitev kolaža:

1. Poudarjanje identitete: Ročno dodani vzorci in oblike lahko simbolizirajo specifične značilnosti osebnosti ali kulturne reference. Na primer, ob portretu slavnega umetnika bi lahko vključili simbole, ki se nanašajo na njegovo umetniško zapuščino ali stil.
2. Kontrast med tehnikami: Kolažni portreti, ki vključujejo različne materiale in teksture, lahko tvorijo zanimivo nasprotje z linearnimi in grafičnimi ornamentalnimi elementi,



Ana Zupanc, 9. c



Anže Jelen, 9. c



Bednar Ana, 9.



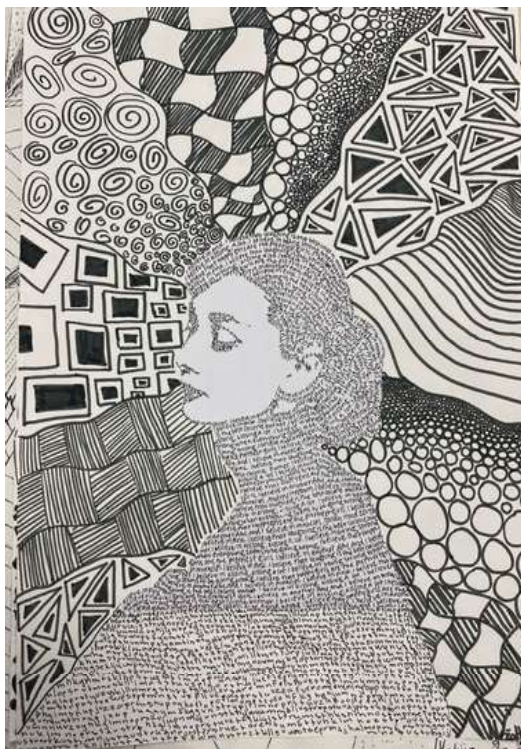
Elena Falež, 9.



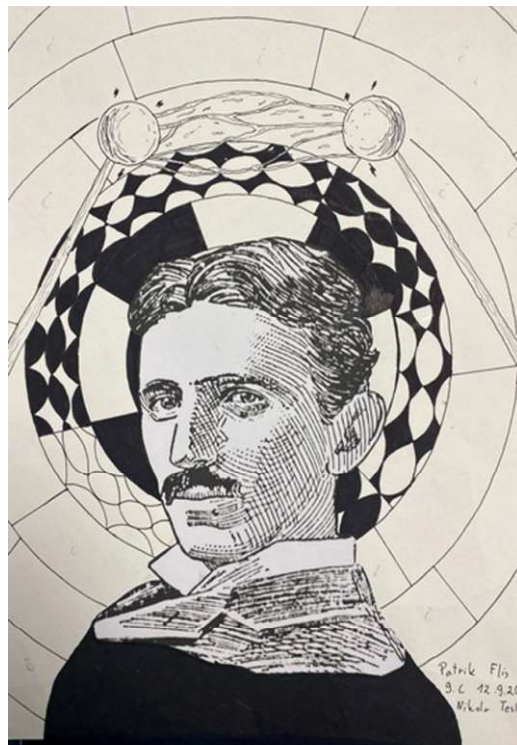
Lara Muhič, 9. a



Maša Kolarič, 9.



Matija, 9. a.



Patrik Flis, 9. c

dodanimi s flomastri. Ta tehnika lahko ustvari dinamično mešanico med tradicionalnimi in sodobnimi pristopi.

3. Vizualni okvir in gibanje: Ornamenti okoli portreta lahko delujejo kot okvir, ki vodi pogled gledalca, ali pa dodajo občutek gibanja in dinamike. Z okrasnimi motivi lahko poudariš pomembne točke na portretu in usmeriš pozornost gledalca na določene detajle.

4. Estetska nadgradnja: Ročno narisani okrasni s flomastri lahko preprosto služijo kot estetski dodatek, ki portretu doda globino in bogastvo, ter hkrati poudari umetnikovo individualno ročno delo.

Menim, da je učencem dobro uspela likovna naloga in priznam, da smo vsi uživali v nastajanju novih estetskih podob. Mentorica: Žana Vračun, prof. likovne umetnosti

CELJE, MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE CELJE

28. Mednarodni razpis za likovna dela otrok z naslovom "Pogled v preteklost"

Muzej novejše zgodovine Celje vabi otroke med 6. in 12. letom k sodelovanju pri ustvarjanju Hermanove galerije. To zbirko soustvarjajo otroci z vsega sveta in jo vsako leto dopolnimo z likovnimi deli na novo temo. Naslov teme letošnjega razpisa je »POGLED V PRETEKLOST«.

Navodila za sodelovanje:

Likovno tehniko izberi sam; to so lahko navadni ali barvni svinčniki, vodene, tempera barve, tuš ali pa kolaž, grafika. Papir naj ne presega formata A3 (300×420 mm). Na zadnjo stran svoje umetnine prilepi čitljivo izpolnjen obrazec s svojimi podatki, ki ga najdeš s klikom na spletno stran Muzeja novejše zgodovine Celje.

Likovni svet 17

Vsak otrok sme sodelovati na razpisu z enim likovnim delom.

Prejeta likovna dela, ki bodo ustrezala razpisani temi in pravilno opremljena s podatki, bodo razvrščena v dve starostni skupini: 6-9 let ali 10-12 let.

Razpis se začne 1. 10. 2024 in traja do 31. 3. 2025. Svoj izdelek pošlji po pošti na naš naslov, ki ga najdeš na koncu razpisa najkasneje do zadnjega razpisanega dne.

V vsaki starostni skupini bomo izbrali 10 likovni del, ki bodo nagrajena. Podelili bomo tudi 50 priznanj, vsi sodelujoči pa boste prejeli tudi elektronsko potrdilo o sodelovanju. Rezultate razpisa bomo razglasili 1. 6. 2025 in jih objavili na spletni strani Muzeja novejšje zgodovine Celje – Hermanova galerija. Mentorje in starše vseh sodelujočih otrok bomo o rezultatih obvestili po elektronski pošti.

Fotografije nagrajenih likovnih del bodo na ogled na zaslonu v Otroškem muzeju Hermanov brlog. Nagrajenci bodo po elektronski pošti prejeli elektronsko priznanje, darilo pa jim bomo poslali po pošti. Vsa nagrajena likovna dela bodo postala del muzejskega fonda Hermanova galerija in bodo objavljena na spletni strani Muzeja novejšje zgodovine Celje. Prejemniki posebnega priznanja bodo priznanja Hermana Lisjaka prejeli po elektronski pošti.

Poslanih likovnih del ne bomo vračali. Muzej novejšje zgodovine Celje jih bo uporabljal za potrebe lastnih razstav, objav in promocije Otroškega muzeja Hermanov brlog. Nagrajena dela bodo uvrščena v muzejski fond Hermanova galerija in objavljena na spletni strani Muzeja novejšje zgodovine Celje s podatki otroka (ime, priimek, starost in država). Podatke o udeležencih mednarodnega razpisa bomo hranili z namenom evidence in obveščanja o poteku razpisa.

Vabimo vas, da svoja likovna dela pošljete na naslov:

Muzej novejšje zgodovine Celje

Prešernova ulica 17

3000 Celje

S pripisom: »Hermanova galerija« Več informacij o razpisu najdeš na spletni strani Muzeja novejšje zgodovine Celje in na e-naslovu hermanova.galerija@mnzc.si.

28. mednarodni razpis za likovna dela otrok

HERMANOVA GALERIJA
Otroški muzej
Hermanov brlog

▶ **POGLED V PRETEKLOST**

Opis: _____

Ime avtorja: _____

Priimek avtorja: _____

Spol: _____

Starost: _____

Država: _____

Naslov: _____

oči otroci → ☐ mentor ☐ starš

E-naslov: _____

Odkritje izvedbe v celoti in celoti, z vsebino, ki vključuje likovni del, ki ga pošljete na razpis, stran: 1. Izvodez dela, ki vsebuje likovni del, ki ga pošljete na razpis, stran: 1.



Hugo-Kalcenaus-12-let-Latvija



Ivana-Korošec-10-let-Slovenija



Michal-Gresko-9-let-Slovaška

REKA, HRVAŠKA
Maja Šivec. Telo kot resurs

V galeriji Principij, Reka na Hrvaškem so novembra razstavljali umetniške fotografije, fotografkinje Maje Šivec iz Maribora. O avtorici fotografij in razstavi pa je prof. **Borislav Božič** zapisal.

»V tem neusmiljenem materialističnem oziroma kapitalističnem svetu je vse podrejeno dobičku in nič ni neranjivo in sveto. Tako to urejajo mogočniki (vladarji iz sence); danes je vse možno kupiti ali prodati, danes ima vse svojo ceno, tudi človeško telo. Nič ni nedotakljivo in nič ni zaščiteno ali izvzeto iz neizbežne ocene vrednosti. Vse je resurs. Oni si želijo vse kupiti in vse prodati. Kdo pa so – oni? Ne vem, toda njihova prisotnost je očitna. Zato so organizirane tudi velikanske industrije, ki s svojimi izdelki želijo polepšati človeško telo. Vsiljujejo nam estetske standarde, samo da bi s prodajo svojih proizvodov ustvarjali dobiček. Maja Šivec se ukvarja s človeškim telesom v vsej njegovi danosti. Ukvarja se s prvinskim – s takšnim, kakršno je. Medtem ko telesa potegne iz teme, nam avtorica razkrije svojo esencialno misel in občutek za telo. V temi, v niču je telo skrito, vendar za trenutek diskretno odkrito z modro uporabo svetlobe. Tukaj je svetloba osnovni gradbeni element, telo pa vzgib in motiv. Svetloba kot osnovna determinanta te civilizacija ima svoj stvarni pomen in funkcijo, pa tudi svojo metaforično oziroma simbolično vrednost. Maja poznavalsko oblikuje in odmerja svetlobo, da bi samo nakazala, opozorila na to uganko, uganko človeškega telesa. Skozi vse zgodovino se je človek ukvarjal s samim seboj, s svojim telesom, zato lahko upravičeno domnevamo, da je človeško telo najpogostejši motiv v umetnosti. Pri pogledu na Majina telesa za hip lahko uzremo obline Willendorfske Venere ali Rubensove celulitne dame, v nekem trenutku pa so to zelo skladna ženska in moška telesa, samo slutena v svoji formi. Včasih iz te izhodiščne črnine na vse strani prši prednapeta erotičnost in poželenje, včasih pa umirjenost in božanska vzvišenost le nakazanega telesa.

Očitno je torej, da naša avtorica močno živi in doživlja človeško telo kot edinstven pojav. Svoja telesa zelo pazljivo in diskretno lušči iz teme kot kakšen kipar, ki iz gmote marmorja, ko odkleše višek, osvobodi telo, kot je to rekel veliki Michelangelo za skulpture svojih sužnjev. Da, točno tako. Vse je v tej popolni temi in Maja nam poznavalsko subtilno nakazuje in odstira lepoto, svetost, poželenje in vse to, kar telo je, ali samo misel, ki jo telo rodi.

S to serijo fotografij se je Maja Šivec odločno zoperstavila kreatorjem globalnega sveta, ki telo obravnavajo kot resurs za rast svojega kapitala. Telo na teh fotografijah je osvobojeno vseh vsiljenih in predpisanih estetik o telesu, ki nam ga avtorica pokaže pristnega, takšno, kot je. Gre za Majino biblično občutenje telesa, in telo je lepo. Skozenj subtilno in prefinjeno vibrirajo hrepenenja in se bohotijo vsakovrstne fantazije. Z dekontekstualiziranjem prostora okrog telesa, kot to počne avtorica v tej seriji fotografij, telo na najlepši možni način



Maja Šivec in Borislav Božić na otvoritvi ter razstavljeni fotografiji Maje Šivec



Maja Šivec, fotografija, Maribor, Slovenija

povzdiguje na piedestal svetosti. Toda telo nikoli ni samo. Ima svojo misel, hrepenenje, željo. Maja pripoveduje o vzajemnosti, ker telo postaja telo šele, ko vzajemnost tudi živi. Telo je resurs našega jastva. Telo je civilizacijsko ohišje. Telo je lepo.“

OSJEK, HRVAŠKA

Rebeka Glavaš v Arheološkem muzeju Osijeka

Pred kratkim se je s svojimi risbami v Arheološkem muzeju Osijeka na prvi samostojni razstavi predstavila mlada likovna ustvarjalka Rebeka Glavaš iz Osijeka. Vesel sem in čast mi je, da sva skupaj s prof. Ireno Bando pred nekaj leti, v Rebeki prepoznala likovni in pisateljski talent. Prevezel sem obveznost izdaje njene prve knjige z lastnimi ilustracijami



Rebeka Glavaš na otvoritvi razstave ter Rebekina risba, portret Mihaila Lišanina

Priča o Avanu i Mrku kot prvi korak k uveljavitvi njenih talentov. Vmes je ustvarila številne ilustracije in tudi ilustrirala besedno izdajo knjige, knjižravnice Verice Sikora. Omenjena samostojna razstava je bila ob njenem osebnem prazniku, 22.tem rojstnem dnevu.

Iskrene čestitke Rebeka.

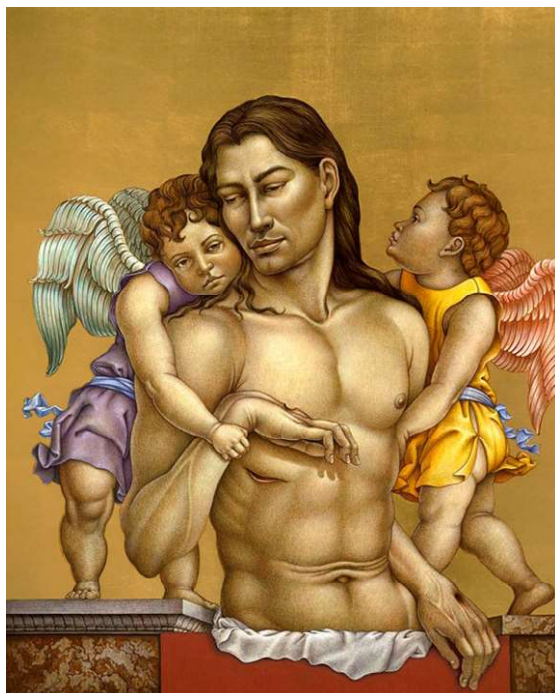
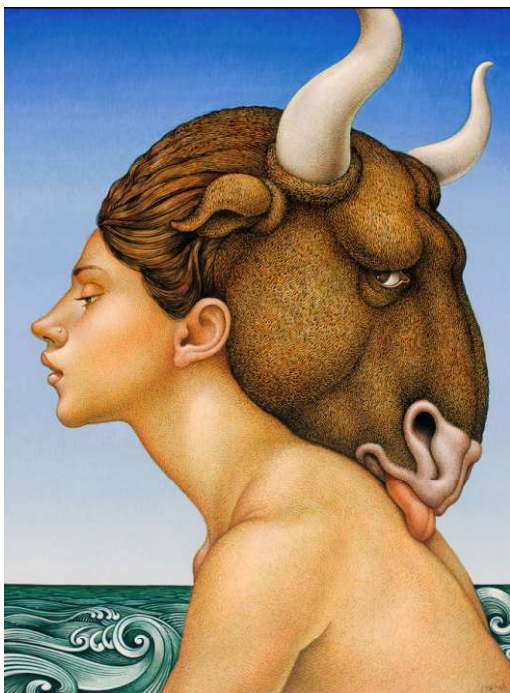
Mihailo Lišanin



Rebeka Glavaš, risbe, Osjek, Hrvatska

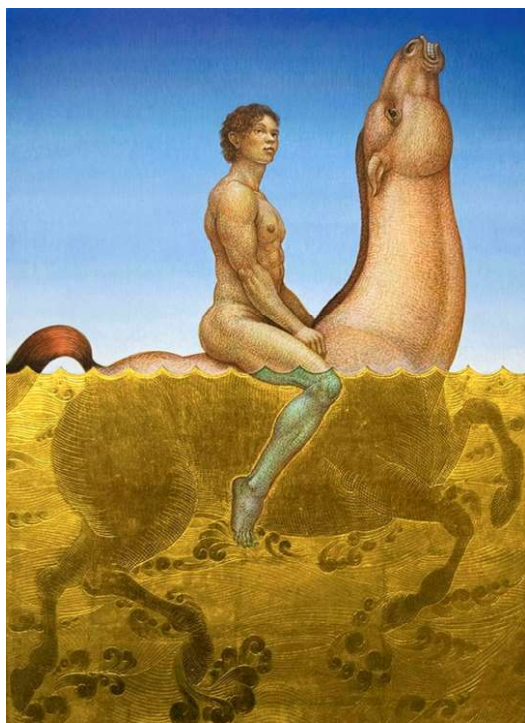
SANTA FE, NOVA MEHIKA
Jajčna tempera Michaela Bergta

Michael Bergt je rojen leta 1969 v Santa Feju, Nova Mehika, je figurativni umetnik, čigar delo je bilo v njegovi več kot tridesetletni karieri v globokem dialogu z umetnostno zgodovino. Bergt živi v Santa Feju v Novi Mehiki, ukvarja se z risbo, kiparstvom in predvsem slikanjem z jajčno tempero. Imel je velike razstave v New Yorku, San Franciscu in Santa Feju. Bergt ima dela v stalni zbirki: muzej Arnot, kalifornijska palača Legije časti, muzej Crystal Bridges, muzej Currier, muzej Evansville, muzej likovnih umetnosti San Francisco—de Youngov



Michael Bergt, slike, Santa Fe, Nova Mehika

muzej, umetniški muzej Frye, Kalamazoo, muzej .Michael Bergt že več kot trideset let dela predvsem v jajčni temperi. Soustanovil je Društvo temperašev in bil dvanajst let predsednik društva. Michaelove slike, ki delajo predvsem s človeško figuro, se nanašajo na vrsto zanimanj, vključno s klasičnimi miti, čutnostjo, človeškim stanjem in aktualnimi dogodki.



Michael Bergt, Santa Fe, Nova Mehika

LJUBLJANA, GALERIJA ZDSLU
Stoletniki: Roža Piščanec, Ive Šubic in Ivan Seljak - Čopič.

Zapisala: umetnostna zgodovinarica **Tatjana Pregl Kobe**

»V Galeriji Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU) se v nizu razstav ilustratorjev, ki so se rodili pred dobrimi sto leti, vsako leto poklonimo njihovim opusom. Da jih ne bi zagnila tema zgodovine. Kajti, prav zaradi njih imajo nove generacije ilustratorjev, ki nedvomno črpajo iz njihovih korenin, vse možnosti, da poletijo v višave.

Ilustracija se je razvijala vzporedno s knjigo na Slovenskem vse od protestantskih knjig prek izrazitega razcveta te zvrsti ob koncu 19. stoletja do izjemnih upodobitev modernistov. Celo obdobju druge svetovne vojne s skromnimi sredstvi in razmerami ni uspelo zatreti ustvarjalnosti na tem področju, po vojni pa se je bogata tradicija nadaljevala in razvijala naprej ob razmahu razvejane založniške dejavnosti ter uveljavila prepoznavnost slovenske ilustracije v širšem kulturnem prostoru.

Slovenska ilustracija pa je prvi velik razcvet doživela ob koncu 19. stoletja s slikarji, ki so pripadali klubu Vesna in so v svoj program med drugim vključili folklorno izročilo domače dežele. Svoje mesto je dobila ilustracija, ki je ustvarjala domišljijijski svet. V tiste čase sodita Maksim Gaspari in Gvidon Birolla z ilustriranjem prvih slovenskih pravljic za otroke Frana Milčinskega. V istem letu je Ivan Vavpotič ilustriral povest Deseti brat Josipa Jurčiča (1910), malo kasneje pa še Hinko Smrekar slovensko umetno pripovedko Martin Krpan z Vrha Frana Levstika. Ilustracije so postale pri bralcih zelo priljubljene. Pomembni ilustratorji v prvi polovici 20. stoletja so bili Miha Maleš, Nikolaj Pirnat, France Mihelič, Tone Kralj, Marij Pregelj, Božidar Jakac in drugi.

Umetnice, med katerimi so Ivana Kobilica, Roza Strnen Klein in Mara Kralj, so se z ilustracijo ukvarjale že na začetku 20. stoletja, čeprav je prevlada na tem področju še vedno pripadala moškimi. V tem času so bila tovrstna dela namenjena predvsem odrasli publiki. Spremembe so se zgodile po drugi svetovni vojni, ko je bila ilustracija namenjena predvsem otrokom. To je spodbudilo premik k specializiranemu poklicu ilustratorja in ilustratorke ter močan porast števila žensk, ki so se s tem poklicem tudi ukvarjale.

Med drugo svetovno vojno so zaradi skromnih zahtev v izbiri izraznih sredstev največkrat uporabljali kar svinčnik, po vojni pa se je razmahnila založniška dejavnost s tiskanjem knjig, revij za otroke in mladino. Oblikoval se je nov krog ilustratorjev, ki so s seboj nosili dediščino umetniških izkušenj prejšnjih rodov in lastno doživetje vojne: med njimi sta Ive Šubic in pet let mlajši Ivan Seljak - Čopič. Ob osvoboditvi leta 1945, ki je v zgodovini slovenske likovne umetnosti zavzela najbolj nevhvaležno mesto, sta orala ledino. Vse je bilo treba osmisliti na novo. Vsebina prvih povojnih knjig – praviloma še z mehкими platnicami – in prvih števil revij za otroke je večinoma še prikazovala vojno in povojno stvarnost v socialno realističnih oblikah. Mnoga literarno poučna besedila so bila vključno z ilustracijami namenjena politični vzgoji tudi najmlajših otrok, izrecno pa ob vstopu v šolo, ko so se kot pionirji že seznanjali o svoji vlogi v novi družbi.

V prvih povojnih letih pa so slikarke, za katere se je uveljavil izraz 'pravljicarke', vnesle v slovensko mladinsko in otroško literaturo poseben slog, za katerega je bila značilna bogata likovna pripovednost z mnogimi mikavnimi podrobnostmi: mednje se z legendarnimi ilustracijami za slikanico Kdo je Vidku napravil srajčico uvršča Roža Piščanec. Poleg tega je bila prav tako aktivna akademska slikarka kot ilustratorka, ki je poleg pedagoškega dela uspešno ustvarjala oboje, prav tako kot Seljak in Šubic.

V jugoslovanskem socialističnem okviru s »pospešeno emancipacijo žensk, ki je bila v tistem času izjemna tudi v svetovnem merilu« je bila to še vedno bolj izjema kot pravilo. Med slovenskimi pravljíčarkami ima nedvomno posebno mesto, in lepo bi bilo, da bi bilo v aleji krogov z imeni pomembnih slovenskih pisateljev in ilustratorjev pred Mladinsko knjigo tudi njeno ime.

Ivan Seljak – Čopič spada med najpomembnejše slovenske knjižne ilustratorje po drugi svetovni vojni.

Prve linoreze z vojno tematiko je izdelal v partizanih in tej temi ostal zvest. V ospredju njegovih ilustracij je risba z udarno preobrazbo naravnih obrisov, čemur je bil zvest skozi vsa leta ustvarjanja, in z njo povezana knjižna, revialna in časopisna ilustracija. Ta je skopa, z oglati stiliziranimi obrisi brez senčenja, s črtami, nanizanimi v trdi kompoziciji ali v mreži temnih in svetlih ploskev, značilnih za zgrafit. Ilustriral je več kot sedemdeset različnih knjižnih del ter kot ilustrator sodeloval z mnogimi revijami. Prva knjiga z njegovimi ilustracijami je bila *Koraki v svobodo Petra Levca* leta 1945. * Za ilustracije v knjigi *Knjiga o Titu* (MK, Sinji galeb, 1955) pisatelja Franceta Bevka je prvič dobil Levstikovo nagrado. Zanimivo je, da je za nove ilustracije, ki jih je po skoraj dvajsetih letih naredil za vizualno bogatejšo izdajo te knjige (MK, Zlata knjiga, 1976), znova prejel Levstikovo priznanje.



Ivan Seljak – Čopič ilustracija iz knjige Robinson Crusoe (Daniel Defoe), 1978

Neponovljive likovne stvaritve ilustratorja z asketsko stilizacijo sledijo pripovedi na dva načina. Knjigo plemeniti 14 barvnih celostranskih in 16 črno-belih, večinoma polstranskih podob, ki izstopajo z nenavadno izvedbo. Za atraktivne črno-bele ilustracije je uporabil negativno risbo: v popolnoma črni osnovni slikovni ploskvi je pustil učinkovati belo črto, kar spominja na njegov postopek, ko v steno reže zgrafito. Presenetljivo je, kako figure na teh ilustracijah nezmotljivo orisujejo pripoved ne glede na to, da so skrajno stilizirane in (razen pri podobi matere) popolnoma brez obrazov. * Nikoli ni obravnaval samo polnih predmetov in njihove telesnosti, temveč je vselej enakovredno upošteval tudi praznino okoli njih, ji dajal posebno težo. To se še posebej kaže v ilustracijah za knjigo *Robinson Crousoe* (MK, Zlata knjiga, 1975) angleškega pisatelja Daniela Defoeja. Barvna paleta ilustracij, kjer je poleg konturne zasnove uporabil akvarelno tehniko, je varčna, večinoma skoraj skopa, pri čemer je včasih kar do skrajnosti zožena barvna lestvica razpeta v utišane tone, največkrat sive ali svetlo modre. * V slikanici ležečega formata *Družine Slovanov potujejo* (MK, Kljukčeva knjižnica, 1977) pisatelja Ivana Matičiča ilustratorjeve risbe obvladuje zanj značilna, skrbno pretehtana in domiselna kompozicija, ki je kot vselej presenetljivo nenavadna. Tokrat še posebej, saj gre za ilustracije pripovedi, urejene tako, da ima knjižica z mehкими platnicami obliko stripa. * Posebno pozornost so vzbudile tudi ilustracije Prešernovega Krsta pri Savici (Prešernova družba, 1986), ki so po svoje presenetljive tudi zato, ker se je skušal približati nošam tistega časa in ozračju osmega stoletja, hkrati pa je svojim podobam omogočil širšo dimenzijo s poseganjem v nekatere prvine teh noš v poznejša obdobja, denimo v čase križarskih vojn. Ivan Seljak – Čopič je eden redkih slovenskih ilustratorjev, ki je svoje slikarsko videnje in način upodabljanja različnih motivov uporabljal tudi pri prikazovanju literarnih vsebin. Njegove ilustracije se bralcem vtisnejo v spomin zaradi karakternih potez, stilizacij in barv.

Ilustratorski opus **Ive Šubica** je obsežen in za razvoj te likovne zvrsti na Slovenskem pomemben. V

predvojnem obdobju je bil usmerjen v ekspresivno čustveno poudarjeno upodabljanje, kar je prikazoval s poudarjenimi gestami nastopajočih figur. Za časopis Slovenski pionir je sprva ilustriral zgodbo Tonček pripoveduje v obliki stripa, kar je bilo za tiste čase nekaj izjemnega! Od marca 1943 je pomagal pri graditvi tiskarne Urška 14 v Kočevskem rogu, kjer je takoj pričel tudi z ustvarjanjem. O tej izkušnji je kasneje nastala avtorska slikanica Tiskarna Urška 14 (Borec, Kurirčkova zgodovinska slikanica, 1980), edina, ki jo je sam napisal. * Kot ilustrator je bil vezan na partizanski in kmečki svet. Z realističnimi lesorezi je ilustriral mladinsko povest v verzih Nejček (MK, 1949) pisatelja Zorana Hudalesa, v kateri je glavni junak Nejček v vojni najprej kurir, nato borec. * Slovensko narodno pripovedko Kralj Matjaž reši nevesto



Ive Šubic ilustracija iz knjige Hlapec Jernej in njegova pravica (Ivan Cankar), 1967

(MK, 1951) je ilustriral tako, da je sledil zgodovinskemu izročilu (starim grafičnim ilustracijam v stiliziranih okvirjih in se eksperimentalno lotil pripovedi: po zgodovinskih vzorih nekdanjih prvih tiskanih knjige je s precizno perorisbo inovativno posnemal vtis lesorezne grafike, da se je vizualna pripoved približala dogajalnemu času. * V slikanici s trdimi platnicami Ukradena svetilka (MK, Cicibanova knjižnica, 1960) mladinskega pisatelja Wenceslava Winklerja je prvič uporabil barvne ilustracije v gvašu v ritmičnem prepletu s črno-belimi risbami z ogljem. * Takrat sta se besedilo in vizualna podoba v ilustriranih knjigah za najmlajše enakovredno dopolnjevala, kar je pretežno veljalo tudi za njegove ilustracije. Pri ustvarjanju barvnih ilustracij za slikanico Martin Krpan pisatelja Frana Levstika (MK, 1964) se je navdihoval iz ljudskih pripovedk in iz podob na panjskih končnicah. * Indijski pisatelj Dhan Gopal Mukerdi v knjigi Mladost v džungli (MK, Biseri, 1969) ni idealiziral živali, temveč jih je mladim bralcem predstavljal v vsej primarni krutosti. Šubičeve podobe temu ne sledijo, njegove ilustracije v gvašu so prijaznejše, kar je dosegel s statično upodobitvijo in umirjeno mehko barv celih ilustracij. * Uveljavil se je tudi s preprostimi, skoraj idiličnimi ilustracijami za najmlajše: v slikanici Dolga Pot (Partizanska knjiga, Lastovke, 1973) pisateljice Kristine Brenkove, s katero je pri založbi Mladinske knjige vzpostavljala temelje knjižne ilustracije za otroke, ali v slikanici Povest o muli, ki je rešila partizane (Partizanska knjiga, Lastovke, 1976) pisatelja Toneta Seliškarja. * K tematiki NOB se je nenehno vračal. Skozi simbolno govorico je poudarjal pomen strašne izkušnje vojne in resničnega tovarištva, kar velja tako za knjigo Uporne Dražgoše (Borec, Kurirčkova zgodovinska slikanica, 1978) pisatelja Iva Zormana, kot za slikanico Pravljice o Vanču (Partizanska knjiga, Lastovke, 1983) pisatelja Ivana Potrča. Sprva je Ive Šubic deloval večinoma v črno-beli tehniki perorisbe, kasneje pa se je v barvnih ilustracijah posluževal tehnike gvaša. Realizem zgodnjih ilustracij se je kmalu umaknil postopni graditvi drugače vidnega sveta, stoičnega, nerodno ogledatega in kot zemlja trdega.

Roža Piščanec je ena pomembnejših slovenskih slikark in ilustratork 20. stoletja. V slovensko ilustrirano literaturo za otroke je vnesla poseben slog, njene podobe v slikanicah še živijo v knjigah in knjižicah, kot so Trije medvedi in Belokranjske pesmice Boža Račiča, Zgodbe o zmešnjavah Hansa Fallade, Povestice o punčki Maji Bogomira Magajne, Beli konjič in S helikopterjem k stricu Tintinu Branke Jurca, Medenjakova hišica Františka Hrubina, Naše živali Franceta Bevka, Pridi, mili moj Ariel Nedvomno je najbolj poznana po podobah za slikaniško klasiko Kdo je napravil Vidku srajčico (MK,

1955), ustvarjeni po slovenski pravljici, ki jo je ubesedil Fran Levstik. S temi ilustracijami je kljub spreminjanju v kasnejših izdajah ohranila barvno ubran, mestoma namenoma nekoliko idealiziran svet, kakršnega ji je ponujala literarna predloga. Pripovedka o malem Vidku je ganljiva pravljica o ubogi vdovi, ki je imela »sedem otrok, enega manjšega od drugega, ali jesti so morali vsi«. Le ob dolgih zimskih večerih je imela vdova toliko časa, da je



naredila otrokom srajčice, da bi ne hodili goli po svetu. Videk je bil njen najmlajši otrok in je nosil zmeraj srajčko svojih starejših bratov in sester. Srajčka je bila zato vedno ponošena in tanka, a je nekega dne tudi Videk dobil čisto novo srajčico, prav zato, ker je imel rad vse živali. In tako so mu živali v gozdu, kamor je odšel na pol nag, so ustvarile, Videk si je tako mehko in belo srajčico nadel in odhitel domov. Ilustracije so redko celostranske, samo dve, šest je kvadratnih oblik, a v vseh je kompozicija prilagojena velikosti nastopajočih živali, velikost upodobljenega Vidka se ne spreminja, kar daje pripovedi določeno varnost, najmlajši bralec se dejansko lahko vživi v njegovo srečo. Z vinjetami in manjšimi ilustracijami je ta občutek ilustratorka le poglobila. Odsev glavnega junaka v čisto beli srajčki do kolen na ovitku velike slikanice je tako neponovljiv in v današnjem turbulentnem času tako poln miline in (podzavestnega) verjetja v dobro, da število ponatisov ni slučajno. * Ilustratorko poleg domišljija odlikuje tudi skladnost likovnih prvin, kar je uspešno potrdila z ilustracijami Bevkovega zapisa po pravljичnih motivih Janko in Metka (MK, 1963). Zgradba te slikanice ima popolnoma drugačen koncept. Komorne dvobarvne strani so tako dinamične in baročno bohotne s pripovedjo detajlov, da skoraj preglasijo živo zelene vizualne pripovedi. Milina obeh glavnih junakov je nespregljiva, za ilustratorko tako značilna, da vso bohotnost gozda in hišice v celoti nadgradi. * Seveda pa je dve desetletji kasnejše ilustracije za veliko slikanico Hišnikov dan Branke Jurca (MK, 1976) naslikala drugače. Stvarnejše so, bolj realistične in barvito polne v zunanjih upodobitev pripovedi, ne bi pa bila okrnjena skoraj prosojna mehkost otroških likov.

Legendarna slikanica Kdo je napravil Vidku srajčico je do danes doživela številne natise, naslednje leto bo minilo sedemdeset let od njenega nastanka. Po prvem izidu v danes že legendarni zbirki Čebelica, se je slikanica znašla še v zbirkah Cicibanov vrtljak, Zlata slikanica in Velike slikanice Mladinske knjige. Prevedena je bila v številne jezike, med drugim v italijanski, srbski, bosanski, ruski in makedonski. Kakšno bogastvo!«

LJUBLJANA, GALERIJA INSTITUTA "JOŽEF STEFAN" **Destrukcija, rekonstrukcija, metamorfoza Janeza Korošina**

Do 07. novembra 2024 so v Galeriji Instituta »Jožef Stefan« na Jamovi cesti 39 v Ljubljani razstavljali fotografije Janeza Korošina. V predstavitvi razstave povzemamo dele zapisov **Nuše Podgornik in Barbare Gregorič Silič**.

Destrukcija, rekonstrukcija, metamorfoza

»Janez Korošin, dolgoletni sodelavec Instituta "Jožef Stefan", zaposlen v laboratoriju za optično spektroskopijo, mojster fotografije, dobitnik priznanja Janeza Puharja za življenjsko

delo v fotografiji in naziva eksclenca FIAP, tokratno razstavo posveča svojim fotografskim prijateljem: Marjanu Smerketu, Jendu Štovičku, Jožetu Vrču, Jocu Žnidaršiču in Tihomirju Pinterju, vsem umrlim za rakom. Njegova želja je bila, da bi pred svojim jubilejem, 90-letnico, ki bo avgusta 2025, v galeriji Instituta "Jožef Stefan" razstavil izključno barvne fotografije, svojo letošnjo razstavo iz galerije Šolt pa dopolnil, razširil in nadgradil z drugimi barvnimi fotografijami, ki jih do zdaj še ni razstavil. Z njegovo fotografsko kolegico s Fotokluba Ljubljana Barbaro Gregurič Silič, ki je dela Janeza Korošina predstavila na odprtju v galeriji Šolt, sva iz njegovega arhiva barvnih filmov in diapozitivov izbrali posnetke, ki so se navezali na tematiko razstave v Šoltu – Propad aglomeracije (Železarna Jesenice). Osredotočali sva se na motive zapuščenih, propadajočih stavb in objektov, pa tudi narave v svojih ekstremnih izrazih, kot je na primer »razdejan« kamniti blok v kamnolomu, pred katerim je zrasel grmiček drobnega belega cvetja. Janez Korošin je bil z najinim izborom zadovoljen in je v svojem arhivu poiskal še nekaj barvnih posnetkov propadajočega ljubljanskega arhitekturnega kompleksa Šumi. Ob sortiranju filmov in diapozitivov za izdelavo fotografij je duhovito pripomnil, kako je njegova soproga komentirala takšne posnetke, in sicer da zaradi tako neestetskih motivov ne bo dosti prodaje. Gre namreč za tisto področje estetike, ki za razliko od estetike lepega spada bolj ali manj v estetiko t. i. grdega. Vendar, eno so morebitna neprijetna občutja, ki jih pri gledalcih lahko izzovejo tovrstni motivi, drugo pa je likovni izraz, predvsem kompozicija – razen nekaj izjem, ko so fotografije narejene iz diapozitivov, je ta koncipirana v kvadratni format 6 cm x 6 cm, kar daje posnetkom svojevrstno dinamiko, čeprav je vizualni učinek obeh vertikalnih linij izenačen in kompozicijsko polje, ki ga naseljuje motiv, nevtralno – barve, motivi, vsebina, likovni elementi, odnosi med njimi ..., ki jim nimamo kaj oporekati. Pri estetiki gre za vrednotenje in raziskovanje različnih vidikov, med katerimi užitek ni nujno pomemben; lahko je, lahko pa tudi ni, je opozarjal ameriški filozof George Dickie.«

Nuša Podgornik

Za Janeza Korošina je vsak zabeležen trenutek dokument časa, pogosto pa tudi beleženje minevanja in izginjanja. Janez Korošin se tokrat predstavlja s kolekcijo barvnih fotografij, s katerimi je ujel zadnje trenutke opuščanih železarskih obratov na Jesenicah.

Izhodišče za njegovo fotografiranje je razvoj jeseniške železarske industrije, ki je danes že v veliki meri zgodovina. Prevezela ga je resnična gotovost propada, nekoč mogočnega giganta Železarne Jesenice, ki se je iz perspektive zgodovinskega razvoja zgodil skoraj v trenutku.

Na fotografijah je prikazano industrijsko propadajoče okolje, ki ga preraščajo zelenje, železne konstrukcije, ostanki strojev, luščeče barve na korodiranih površinah ipd. Glavni motiv so posamezni objekti železarne, namenjeni rušenju, z osrednjim poudarkom na stavbi t. i. aglomeracije (priprava rude za zakladanje visokih peči), dokončane leta 1968. Ta stavba nikoli ni delovala s polno močjo, saj je prišlo do preobrata in sprememb v razvoju železarstva. Leta 2002 je bila porušena, na njenem mestu je zraslo nakupovalno središče, od nekdanje celote pa je ostal le tovarniški dimnik.

Kot je zapisala likovna kritičarka Nuša Podgornik leta 2022 ob razstavi Vanitas (kjer je Janez Korošin razstavljал del črno-bele kolekcije Aglomeracija): »Pri fotografijah Janeza Korošina ne gre toliko za dokumentarnost (zanjo so poskrbeli muzealci), temveč za nadgradnjo tematike, motivov, vsebin, za zanimive likovne in kompozicijske rešitve, za ustvarjanje atmosfere tudi s pogosto uporabo objektiva ribje oko. »Kajti ko z njim motiv posnameš od

spodaj, iz žabje perspektive, se kompozicija začne rušiti sama vase,« pove fotograf. Takšna perspektiva pa je pri ciklu Železarna Jesenice – propad aglomeracije likovno še posebej zgovorna. Uporaba dvojne ekspozicije ali sendviča poudarja učinek tesnobnosti, uporaba širokokotnega objektivu krivi in preizkuša stabilnost kontur mogočnih proporcev aglomeracije: dimnikov, stavb, lokomotive ..., do kod še zmorejo, kje se zlomijo, kje počijo, kje jih raznese ...»

Čeprav je Janez Korošin del fotografij iz cikla Aglomeracija že predstavil v Galeriji Šolt leta 2019 (pozneje leta 2022 kot del razstave Vanitas v galeriji Instituta "Jožef Stefan"), je ta razstava nekaj posebnega. Tokrat je razstavljenih 24 barvnih fotografij formata 50 x 50 cm, ki jih je med letoma 2001 in 2002 posnel z analognim fotoaparatom srednjega formata Pentacon Six TL. Aparat in objektiv (klasični 80 mm f2,8 in širokokotni 30 mm f2,8) sta iz osemdesetih let prejšnjega stoletja, Janez Korošin pa z njima še vedno, kljub častitljivi starosti, z veseljem fotografira.

Zanimivo je, da je to šele njegova druga razstava barvnih fotografij (prva je bila leta 2006 v Cankarjevem domu Ljubljana razstava z naslovom Grafiti). Janez Korošin se je do zdaj večinoma predstavljal s črno-belimi kolekcijami fotografij, v pričujoči razstavi pa je kljub klasični temačni motiviki čutiti avtorjevo veselje do življenja in fotografiranja, ki ga je poustvaril prav z barvami. Fotografije nam vlivajo upanje, da tudi sredi propada tli iskra, ki bo osvetlila prihodnje rodove.«



Janez Korošin, fotografija, Ljubljana, Slovenija

PTUJ, GALERIJA LUNA

Jožef Muhovič: Prepadi navzgor - risbe, slike, skulpture

V sredo, 04. decembra 2024 so v Galeriji Luna na Ptujju odprli razstavo risb, slik in skulptur Jožefa Muhoviča iz Ljubljane. Jožef Muhovič deluje na mnogih z likovno umetnostjo povezanih področjih. Ukvarja se s slikarstvom, grafiko in kiparstvom, je doktor filozofije,



Jožef Muhovič, prstni tisk, 1140 x 500 cm, Ljubljana, Slovenija

likovni teoretik in raziskovalec na področjih likovne semiotike, likovne terminologije, estetike in filozofije umetnosti. Dolga leta je deloval kot profesor za likovno teorijo na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani. Na razstavi v Galeriji Luna je mogoče videti izbor del manjšega in srednjega formata iz zadnjih petindvajsetih let. Na ogled so avtorjeve risbe, slike in skulpture, v katerih odzvanjajo njegova značilna likovna refleksija, morfologija, invencija in poetika.

LJUBLJANA, ZGODOVINSKI ATRIJ MESTNE HIŠE

Fotografska razstava Moja Ljubljana

Do 09. januarja 2025 v Zgodovinskem atriju Mestne hiše Ljubljana, razstavlja fotografije pod nazivom Moja Ljubljana člani Fotokluba Ljubljana in sicer: Gregor Čuk, Igor Debevec, Oskar Karel Dolenc, Barbara Gregurič Silič, Vanjo Grobljar, Željko Gudžulić, Primož Hieng, Dragutin Horvat, Miroslav Ilić, Aleš Klabus, Janez Korošin, Janez Kuček Mezek, Klemen Kunaver, Drago Metljak, Edo Potočnik, Silva Predalič, Alja Pregl, Tatjana Pregl Kobe, Tatjana Rodošek, Stanislav Sivec, Maja Špendal, Matija Urbas, Tomaž Velechovsky, Marjan Verč, Virginia Vrecl, Tomaž Zajc, Borut Zupančič.

Tatjana Pregl Kobe, članica umetniškega sveta Fotokluba Ljubljana, je bila tudi kustosinja razstave in je ob tej priložnosti zapisala.

Že od začetka delovanja Fotokluba Ljubljana posebno pozornost namenjamo sodelovanju vrhunskih mojstrov fotografije stare šole z uveljavljajočimi se fotografi, ki se na poti do tega naziva v fotografiranju še mojstrijo, in z mlajšimi, ki so jim vzor. Ker je prav v Fotoklubu Ljubljana vse od začetka delovalo največ mojstrov fotografije in je njihova dediščina opazna tudi v kvaliteti fotografij novejših članov, je koncept razstave grajen na tem dejstvu.

Fotoklub Ljubljana ni samo klub, kamor se fotografi včlanijo in v njegovem okviru razstavljajo. Mnogi se stalno srečujejo na bolj ali manj obiskanih razstavah v (morda za zunanje obiskovalce neuglednem) prostoru Šolta, kjer pa kljub utesnjenemu hodniku na stenah vsak mesec kraljujejo profesionalni izbori članov kluba. Neverjetno povezovalno ozračje se nadaljuje na tedenskih pregledih fotografij posameznikov in ocenah njihovih del ter na vsakomesečnih izzzivih, ki z določeno tematiko izzovejo k aktivnemu delovanju vsakega člana, ki to želi ter tako preverja svoje znanje in izkušnje. Tudi predpriprave za razstavo Moja Ljubljana so bile zasnovane na več nivojih selekcijiranja, fotografije za razstavo so bile izbrane na osnovi umetniške izvirnosti, izpovedne raznolikosti in tehnične kvalitete.

Zasnova razstave Moja Ljubljana je dvosmerna. Izbor starejših – večinoma analognih – posnetkov starih mojstrov fotografije predstavlja esence iz zakulisja klasične vizualne kulture, ki so obenem nostalgичne in domačne, včasih tudi zloslutne, zazrte same vase in provokativne. Sodobne (ne nujno le digitalne) fotografije mesta zapolnjujejo drugi pol razstave, ki v dvogovoru kaže celostno podobo našega najlepšega mesta na svetu.

Naslov razstave ni naključen, zanj se je – na osnovi opisanih izhodišč – po premisleku odločil umetniški svet Fotokluba Ljubljana. Izbrane fotografije ne igrajo le na karto mističnosti svetlobe podob in perfektnosti kompozicij, temveč gradijo na vznemirljivem soočanju različnih pripovedi. V sodobni hiperprodukciji fotografij je težko priti do kvalitetnih fotografij, iz katerih vejejo izpovednost, tišina, spokojnost, dramatičnost, prikrit humor in niz drugih različnih kvalitet, ki omogočajo vizualno pripoved določenega motiva. Naš namen ni bil šokirati gledalce razstave, ampak pokazati različnost pogledov na naše mesto. Zato se

naslov, ki se je kar sam vsilil v razmišljanje o skupni predstavitvi, vse od začetka ni spreminjal. Fotografije naj bi bile odmev notranjega klica vsakega fotografa našega kluba, ki išče odgovor na najbolj pogosta vprašanja: Kje živim? Kakšen je utrip mojega mesta? Kako diha? In kako doživljam njegovo dušo? Nekateri izmed približno štiridesetih članov se na pripovedovanje zgodb šele prilagajajo, nekateri vsrkavajo znanje že večjih fotografov in ob tem svoje zgodbe oblikujejo z občasno ali redno navzočnostjo na različnih delavnicah z različnimi mojstri fotografije in fotografi, ki so s svojimi deli znani v svetovnem merilu.

Razstava prinaša fotografije Ljubljane, ki niso zgolj podobe fizičnega prostora, temveč tudi simbol za nevidno, skrito in neizgovorjeno. Skozi objektiv raziskujemo intimne in javne obraze Ljubljane, ki največkrat niti niso spregledani, a z našimi izbranimi podobami pripovedujejo lastne zgodbe, ki se skrivajo pod površjem.

Pogledi vseh šestindvajsetih fotografov kluba so od povsod: s strani, od spodaj navzgor, od zgoraj navzdol, z različnimi tehnikami, različnimi kvalitetami fotografskih aparatov in različno močnimi objektivami. Kar – za končno fotografsko podobo, ki jo vidi gledalec – niti ni tako pomembno. Na eni strani se pri izbranih fotografijah kaže preprostost in iskrenost, pri drugih je vrednota fotografskega izražanja nenavadno globoka izpovednost, pri tretjih izstopata iskanje drugačnosti, nenavadnih pogledov na panoramo mesta in njegovega predmestja ter posebna pozornost na detajle. Kljub različnosti vsebinskih pristopov in pogledov skozi objektiv na raznovrstne motive pa so – pri izboru za razstavo – morale biti fotografije tudi vsebinsko in tehnično vrhunske.

Na razstavljenih fotografijah nastopajo ljudje, arhitektura in narava. Navzoči so posnetki prostorov, v katerih se srečujejo spomini starejših mojstrov fotografije in njihovi posnetki območij, ki jih več ni, s posnetki krajev in dogodkov, ki vse intenzivneje in občuteno nastajajo v sedanosti.

Tako sestavljene podobe nasprotij ozaveščajo in vabijo k razmišljanju, so izziv za vsakega gledalca in ga nevsiljivo pritegnejo k odkrivanju našega čudovitega, najlepšega mesta na svetu. Zato je treba okoli vsake fotografije – kot je nekoč dejal John Peter Berger, angleški umetnostni kritik – ustvariti sistem žarčenja, tako da jo je mogoče gledati hkrati osebno, politično, ekonomsko, dramatično, vsakdanje in zgodovinsko.

Na podobah, ki jih šestindvajset fotografov na razstavi Moja Ljubljana povezuje z naslovom, so tako izseki iz čudežne dežele, ki kažejo prehajanje med lepim in grdim, med realnostjo in magičnostjo, ki jo lahko pričarajo svetlobe noči ali posebni trenutki dneva, ki očarljivo nadgrajujejo dejansko življenje mesta. V tem pogledu je, tako kot razstavljene fotografije, svet podoben pravljici, prizorišču intimnega vpogleda v različne prostore Ljubljane, ki tako postaja privlačno, skrivnostno in vznemirljivo povedno za vsakega gledalca.«



Borut Zupančič, -fotografija 2024



Marjan_Verč, fotografija 2024

MARIBOR, FOTOGRAFSKI MUZEJ

Oda življenju Maje Šivec in Nataše Segulin

Pred konec leta 2024 sta maja Šivec in Nataša Segulin pripravile fotografsko razstavo v Fotografskem muzeju Maribor, umetnostna zgodovinarica **Tatjana Pregl Kobe** pa je ob otvoritvi razstave zapisala.

Nekaj svežega in nepričakovanega se zgodi z vzporedno predstavitvijo fotografij dveh umetnic, Maje Šivec in Nataše Segulin, ki sicer intimno ustvarjata vsaka zase, prva s pripravo v ateljeju, druga spontano na različnih krajih sveta. Preplet njunih (v izhodišču) tako različnih fotografij postane njuna skupna zgodba, oda življenju. Vzporedno razstavljene fotografije dveh vrhunskih avtoric, kjer imajo izmenjujočo vlogo ženski liki in neprosojen prodor svetlobe v objemu teme in tišine, pomenijo svojevrsten izziv. Pri obeh fotografijah vznikajo podobe iz temnih ozadij in jih je mogoče zaznati kot odmev tišine: pri neposrednih upodobitvah ženskih aktov Maje Šivec sugestivno nazoren, pri minimalističnem vdoru neprosojne svetlobe v prostor podob Nataše Segulin pa nerazložljivo mističen.

Večinoma fotografije potrjujejo, da je način, kako vidimo svet, resničen, pri čemer pa je drugačna izpovedna magija, imenovana umetnost, dana le vrhunskim pripovedovalcem vizualnih zgodb. Razstavljena dela gledamo večinoma skozi subjektivna očala in si z nevtralnimi pogledom ustvarimo lastno predstavo. Predstavljenega niza fotografij ne vidimo nujno takšnega, kot sta ga vsaka po svojih zamislih ustvarili fotografijni, temveč imamo kot gledalci o njem (lahko tudi) svojo predstavo.

Redko se zgodi tako močna kemija, pri kateri je možno popolno zlitje dveh pripovedi.

Po svoji neposredni upodobitvi ženski akt Gustava Courbeta Izvor sveta (1866) ne spada le med bolj škandalozne slike 19. stoletja, ampak kljub več kot stoletni oddaljenosti podobno težnjo po cenzuri zbujajo še dandanes, s tem pa pove marsikaj tudi o sodobni družbi. Osrednja fotografija Maje Šivec, ki ima vse bistvene elemente te znamenite slike, predstavlja uvod v zgodbo, ki govori o izvoru življenja, rojstvu, začetkih. Njenih šest insceniranih fotografij ženskih aktov iz ciklov, posvečenih ženskam, daje občutek namerne nenamernosti, pri čemer si estetike v njenih fotografijah ni mogoče misliti brez vsebinske povezave vse od prvih izrazito inovativno fotografiranih nosečnic. Zagotovo pa vse njene misteriozno zapeljive podobe napovedujejo polnost življenja.

Povod za pripoved Nataše Segulin o lumnu je ljubezen do umetnosti in kulturne dediščine, a lumen je tudi luč, svetloba, upanje. Čeprav jo pri ustvarjanju fotografij vodijo zlasti formalni vidiki sodobne umetnosti, pa se njene mistične fotografije, vpete v skupno pripoved, lahko berejo tudi iz ozadja, iz v temo izginjajočih prostorov, od koder preseva svetloba. 'Ko bomo odšli od tu, s čim vse se bomo srečali v paradižu onostranstva?', nas ogovarja kot dih izginjajoč pramen svetlobe. Kolikšna je teža duše v filmu 21 gramov Alejandra Iñárrituja? Nelinearna filmska pripoved prikazuje preteklost, sedanjost in prihodnost v fragmentih, ki se na koncu združijo v vrhunec, tako kot se dominantno izstopajoča razkriva skrivnostna svetloba v odmaknjenih prostorih šestih fotografij iz avtoričinega novega cikla. Zdi se, da prodorne lise svetlobe priklicujejo (tudi) pomen večnosti.

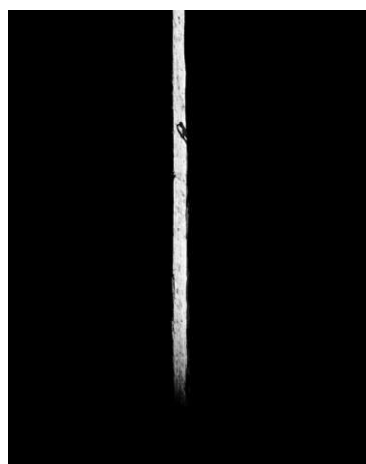
In kolikšna je teža njune skupne vizualne pripovedi?

Rojstvo, ljubezen, smrt. Ob vseh teh fotografijah, ki s simboliko dominirajoče svetlobe ne pričajo o koncu, temveč o trajanju, prihodnosti in življenju, švigajo leta, se množijo spoznanja. Take vizualne zgodbe – poleg misteriozno zapeljivih, v temine izginjajočih ženskih teles, in pretanjenih sublimnih umestitev svetlobnega izžarevanja v (skoraj) nadrealistične kompozicije – sporočajo kako gledati na svet, kako si ga razlagati in kako v

njem živeti. In, ne nazadnje tudi, kako prisluhnuti vselej tako živo navzočim verzom Pabla Nerude v pesmi Oda življenju: 'Počasi umira, kdor ne sprašuje po tistem, česar ne ve, kdor ne sledi svojim sanjam'. Sporočilo teh podob je torej vizualna zgodba o življenju, ki navdihuje slehernega gledalca prav tako kot skrivnostne pesnike. Tisti, ki so priča tej lepoti (svetlobnega sija kot bi se izvil iz globin človekove duše), vedo, da je zrastle iz tišine, samote in zbranosti.«

Maja Šivec, rojena leta 1975 v Slovenj Gradcu, je leta 2001 absolvirala na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru, vendar se je po študiju popolnoma posvetila kreativni fotografiji. Leta 2009 se je ob delu na Pedagoški fakulteti Maribor vpisala na smer likovne umetnosti in leta 2013 pridobila naziv profesorica likovne pedagogike. Dalj časa je bila zaposlena v Fotoklubu Maribor, katerega članica je postala leta 2000. Bila je članica izvršnega odbora Fotografske zveze Slovenije (2013–2017) in izvršnega odbora Zveze kulturnih društev Maribor. Vodi in udeležuje se fotografskih seminarjev, delavnic in kolonij. Imela je več kot petdeset samostojnih razstav, med njimi je leta 2021 razstavila cikel aktov Telo in gesta v galeriji Azit v Seulu (Koreja). Skupinsko je razstavljala tako doma kot v tujini, za ustvarjalnost na področju fotografije pa je prejela številna priznanja in nagrade. Živi in ustvarja v Mariboru.

Nataša Segulin, rojena leta 1948 v Kopru, je leta 1973 diplomirala na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Dolga leta je bila zaposlena kot novinarka, urednica in odgovorna urednica na TV Koper-Capodistria, TV Slovenija. S fotografijo se je spogledovala že med študijem umetnostne zgodovine, pozneje med dolgoletnim novinarskim delom na področju kulture, v celoti pa se ji je posvetila šele leta 2011. Od leta 2013 razstavlja na številnih samostojnih in skupinskih razstavah doma in v tujini (Dunaj, Zagreb, Budimpešta, Bratislava, Nürnberg, Benetke, Rim, Pariz, München, Firenze...). Leta 2019 je izšla njena prva foto knjiga Lumen (Založba Galerija Fotografija). Je članica Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU). Živi v Ljubljani.



**Maja Šivec, Andreja Bjelan-nam. direktorice Muzeja narodne osvoboditve Maribor
in fotografije Maje Šivec ter Nataše Šegulin**

VRANSKO, SCHWENTNERJEVA HIŠA

Najmočnejše orožje Ilije Kelavića

V Schwentnerjevi hiši na Vranskem je bila pred kratkim kiparska razstava pod katero je podpisan Ilija Kelavić. Naslovna skulptura razstave, poimenovana Najmočnejše orožje, upodablja roko. Roka je tista, ki udari ali poboža, podpiše obsodbo ali rešitev.

Ilija Kelavić, rojen v Bosni in Hercegovini, je v Slovenijo prišel sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja. Zaposlen je v Cinkarni Celje, že vse življenje pa se izraža skozi likovno umetnost. Ustvarja z različnimi materiali in v različnih tehnikah, a največja ljubezen ostaja železo. Skulpture, ki nastanejo pod njegovimi rokami, so plod premišljene ideje in dodelanih podrobnosti. Skice so natančno izrisane, preden v rokah zavihti kladivo in začne »mehčati« železo. Njegova dela, polna simbolike, odražajo razmišljujočega in načelnega človeka, kakršen Ilija Kelavić zagotovo je.

Razstava v Schwentnerjevi hiši je njegova sedma samostojna razstava, udeležil pa se je tudi nekaj skupinskih razstav. Na tokratnem odprtju ga je zbranim obiskovalcem najprej predstavila nečakinja Mirjana Kelavić, sam pa je na kratko spregovoril o razstavljenih delih, nato pa se osredotočil na pomen kulture in umetnosti. Izpostavil je, da se je še posebej potrebno potruditi, kako jo približati najmlajšim. Trdno verjame, da so otroci tisti, ki si zaslužijo največjo pozornost. Zato je bil še posebej vesel, da je glasbeno prav osnovnošolka Nika Grabenšek, učenka glasbene šole ABPiano, popestrila razstavo, ki jo je uradno odprla županja Nataša Juhart.



Ilija Kelavić na otvoritvi razstave

Za Likovni svet zapisala **Tanja Goropevšek**

LJUBLJANA, GALERIJA INSTITUTA "JOŽEF STEFAN"

Tiha polja Azada Karima

Do 05. decembra 2024 so v Galeriji Instituta "Jožef Stefan" v Ljubljani razstavljali slike akademskega slikarja Azada Karima iz Ajdovščine, o katerem je umetnostna zgodovinarica **Pavla Jarc** zapisala.

»Azad Karim se tudi v svojem najnovejšem ciklu slik z naslovom Tiha polja, ki nastaja v zadnjih dveh letih, meditativno prepušča premišljevanju o človeških zgodbah in usodah sodobnega časa, zlasti tistih, ki so povezane s problematiko begunstva in nepojmljivih grozot, ki so jim ljudje priča bodisi zaradi vojn bodisi zaradi revščine ali drugih naravnih katastrof. Skozi krhke stilizirane figurice, ki jih intuitivno postavlja v svoje krajinske kompozicije, sta projicirana metafora nešteti anonimnih usod malega človeka, prežetih z večnim

hrepenenjem po boljšem življenju, in umetnikovo sočutje do nesrečnih posameznikov, žrtev človeške brezobzirnosti, ki so izginili z obličja Zemlje. Vseskozi pa je fasciniran tudi nad dosežki in sporočili starodavnih kultur, ki so se rodile med Evfratom in Tigrisom, ki jim tudi sam pripada in so nepogrešljiv del umetnikove osebne identitete. Njegova umetnost je prežeta s spomini, znaki in simboli davnih prednikov, ki jih na izviren način vpleta v svoja dela in tako zgodovino povezuje z življenjem sodobnega časa. Hkrati pa te izkušnje vzhodnjaških kultur na svojstven način prepleta z evropskimi umetniškimi nazori in prav to sintezo dveh svetov mnogi pisci vidijo kot Karimovo posebnost in ustvarjalni izvir nenehnih plodnih slikarskih spodbud. Trenutne Karimove likovne refleksije so nadaljevanje njegovega siceršnjega ustvarjalnega procesa, v katerem elemente krajine združuje z introspektivno simboliko, hkrati pa sledi tradiciji velikih modernističnih in postmodernističnih mojstrov, ki so skozi krajinsko slikarstvo raziskovali meje subjektivne percepcije. Zanima ga slikanje narave kot metafizičnega prostora, kar se manifestira v upodobitvah, kjer je pokrajina predstavljena ne toliko kot neposreden prikaz realnosti, temveč kot bolj ali manj abstraktna likovna podoba, sublimna konstrukcija prostora, ki odraža notranja stanja in odstira relevantna vprašanja sedanjega časa. V tem pogledu se njegova dela navezujejo na tradicijo simbolizma in ekspresionizma, kjer narava služi kot medij za raziskovanje psiholoških in eksistencialnih, v njegovem primeru tudi nekaterih aktualnih družbenih vprašanj.

Zanimiva je tudi barvna paleta, ki igra osrednjo vlogo pri razkrivanju simbolike in ustvarjanju atmosfere na površini slike. Z uporabo zemeljskih tonov in hladnih modrih barv Tihanih odtenkov ter z mehкими prehodi med svetlobo in senco Karim ustvarja impresijo večnosti in brezčasnosti narave. V tem zanj značilnem barvnem prostoru preizkuša tudi našo občutljivost za dožemanje globoke vsebine njegovih slik in širših ustvarjalnih vrednot. Z zadržanostjo in subtilno ekspresivnostjo gradi napetost med realnim in imaginarnim, med vidnim in nevidnim. Krajina postaja prizorišče za raziskovanje tišine. Tišine kot metafore notranjega miru, kot prostor, kjer se čas ustavi in kjer lahko narava razkrije svoje najgloblje skrivnosti. Tišina, ki preveva njegova platna, ni zgolj odsotnost zvoka, temveč prisotnost nečesa globljega, nečesa, kar je čutno zaznavno, a neizrekljivo. To je tišina, v kateri odmeva šepet narave in kjer se razkriva umetnikova poezija sveta. V kontekstu sodobne umetnosti pa lahko Tiha polja razumemo tudi kot tihi protest proti hrupu in kaosu sodobnega časa.

Najnovejše slike so torej subtilna meditacija in hkrati globoka introspekcija, kjer se prepletata umetniška zrelost ter poetična in humanistična senzibilnost. V tem ciklu, ki se razteza med realnim in nadrealnim,



Azad Karim, akril na platno, 110 cm × 180 cm, Ajdovščina, Slovenija

Azad Karim ustvarja krajinske impresije, ki niso zgolj vizualni odsevi narave, temveč intimni duhovni prostori, prežeti s spomini, večplastnimi pomeni in simboliko. Ta tiha polja so prizorišča, kjer se razpira horizont, ki dviga zemljo k nebu, kjer je vsak detajl prepojen z mislijo, kjer barve, svetloba in sence vibrirajo z življenjem, z energijo, ki presega zgolj materialno upodobitev. Polja, ki v sebi skrivajo različne usode življenja skozi zgodovino človeštva in so hkrati podobe hrepenenja in iskanja sodobnega človeka, ki si utira pot v neznano večnost.«

ZAGORJE, GALERIJA MEDIJA V VILI MEDEA **Slikarstvo Jureta Crnkoviča**

Jure Crnkovič, rojen 1965 v Trbovljah, živi in ustvarja v Zagorju ob Savi. Že vse življenje se ukvarja s slikarstvom. Prve veščine slikanja je kot osnovnošolec dobil pri akademskem slikarju Janezu Knezu, ki je v Zasavju zelo dobro poznan. Knez je bil njegov učitelj likovnega pouka v osnovni šoli in obenem slikarski idol. Večkrat se je na njegovem vikendu na Dobovcu udeleževal likovnih delavnic in ur učenja slikarskih tehnik. Na ljubljanski univerzi je končal študij geotehnologije in se zaposlil v stroki. Kljub temu pa ga je slikarstvo vselej spremljalo, slikal je, če je le imel priložnost. Rad se je udeleževal likovnih razstav in bil aktiven v raznih likovnih društvih. Leta 1990 je imel svojo prvo odmevno samostojno razstavo v Galeriji ERA v Novalji na otoku Pagu. Nato je sledilo še več samostojnih in skupinskih razstav. Povezal se se z lokalnimi likovniki, postal član lokalnega društva RELIK, katerega predsednik je bil več let. V Reliku je začel sodelovati z akademskim kiparjem Zoranom Pozničem..

Ker ga je slikarstvo vselej privlačilo se je odločil da bo svoje slikarsko znanje izpopolnil in se posvetil študiju slikarstva na Vsoki šoli za risanje in slikanje Arthouse v Ljubljani, kjer je končal magistrski študij. Med študijem je spoznal številne umetnike, ki so mu odprli pot do različnih slikarskih medijev in načinov likovnega izražanja. Vedno so ga privlačile nekonvencionalne metode ustvarjanja. V sodelovanju z Zoranom Pozničem je leta 2019 realiziral svoj prvi novomedijski projekt »Črna kocka«, ki je bil razstavljen tudi na festivalu Speculum Artium v Trbovljah ter v okviru društva TNM tudi v Ljubljani, v galeriji DLUL na Bregu. Lotil se je postavitve svoje prve konceptualne podvodne razstave na morskem dnu, 15 m pod zemeljskim površjem. Razstava je v letu 2022 doživela veliko medijsko pozornost in postala del kulturne ponudbe na Pagu. Sledile so še razstave v plitvem morju, kjer so bila dela razstavljana v morju na plaži. Crnkovič slika v vseh tehnikah, veliko eksperimentira, v zadnjem času pa na njegovih platnih prevladuje akril. Je slikar ki je več ali manj zapisan abstrakciji in barvnim kompozicijam. Motivi na njegovih delih so polni različnih kontrastov in njihova prepletanja se pogosto dvigujejo v reliefe ki mejijo na asemblaže oziroma 3 D slikarsko tehniko. Za Crnkoviča značilne antropomorfne oblike, organske pretvorbe, modelirane abstraktne telesnosti s pomenljivimi simboli, so metafore avtorjeve realne ali domišljajske resničnosti. Uglašnost barvnih površin, ki jih zapira v trdne kompozicije, ponekod prehajajo že skoraj v dekorativnost. Toda to ni prevladujoče v njegovem likovnem snovanju, saj njegovo slikarstvo v sebi nosi tudi globlja, simbolna sporočila. Je je član Zveze društev Slovenskih likovnih umetnikov in deluje v Društvu likovnih umetnikov Ljubljana, je član umetniškega sveta DSLU. Svoja dela je predstavil na številnih avtorskih in skupinskih razstavah v Sloveniji in tudi na Hrvaškem.

Jure Crnkovič

Ne bomo se zmotili, če rečemo, da slikarstvo Jureta Crnkoviča prinaša v naš prostor nekaj novih slikarskih vibracij, kajti v zadnjih dveh desetletjih je to nesporno avtor, ki s svojim razpoznavnim slikarskim rokopisom močno nagovarja likovno publiko kakor tudi strokovnjake na slovenski likovni sceni. Njegove slike bi lahko v grobem razdelili v dve kategoriji. V tiste, ki so plod likovnega iskanja v barvi, konstrukciji in kompoziciji, kjer je vsebina podrejena formi in sproščenemu čustvenemu slikarskemu naboju, in tiste, kjer prevladuje vsebinska komponenta, ki se opira na figurativnost in motiviko krajine. Njegovi vehementni nanosi akrilne barvne mase s slikarsko lopatico na slikarsko podlago postajajo arabeska, kjer se plastijo in med seboj prepletajo pigmentoplih tonov, ki jih zamejijo pasusi hladnejših tonov. Na svoj, zanimiv način slikar pred nami gradi nekakšen »pesniški list«, kjer je večina slikarskega polja izpolnjenega z grafizmi. Za večino drugih slik je značilna nekakšna črtovna in ploskovna »mreža«, ki jo zapolnjujejo figure, ambienti, predvsem pa krajine. Izvire tega slikarstva bi lahko iskali v kubizmu na eni strani in v kleejevski geometrizaciji na drugi strani. Ta mrežasta struktura, ki je razpoznavni znak Crnkovičevega slikarstva, spominja včasih na tehniko vitraža ali celo na slikarstvo Georgesa Roulta. Vsekakor pa je za njegovo slikarstvo značilna intenzivna barvitost, ki temelji na močnih kontrastih, ki ima v podlogi asketsko tonsko gradulacijo. Izredno zanimivi so tudi kompozicijski rezi v slikah z domiselno in racionalno razporeditvijo gmot in planov, kjer se v ozadju kot simbolni motiv čestokrat pojavlja kamnito obrežje hrvaškega Jadrana. Ta ambient je Crnkoviču nekako zapisan v njegov kodni sistem, saj iz tega prostora izhaja tudi njegov ded. Nadaljnje poenostavljanje motiva je pripeljalo slikarja v fazo, ki se je vse bolj približevala abstrakciji z močno poudarjeno intenzivnostjo okrastih tonov ali modre barvne lestvice. Njegove slike še vedno močno asocirajo na prepoznavno pokrajino z iluzijo prežarjenega prostora, gibanja in vrenja (zemlja-nebo-voda-ogenj) ali še bolje na eruptivne kozmične pokrajine, ki ponujajo tudi eksistenčna vprašanja o našem bivanju in nas samih: kdo in kje smo, od kod prihajamo in kam gremo.

Seveda je Jure Crnkovič tudi slikar, ki se odziva in vpija dosežke sočasnega sodobnega slovenskega slikarstva. Tako zaznamo v njegovih delih tudi vplive sodobnega barvnega ekspresionizma in včasih celo šibke odmeve na imaginacijo slikarstva tako imenovane nove podobe prejšnjega desetletja. Njegova zadnja dela pa postajajo že vse bolj avtonomne abstraktne kompozicije z vse močnejšo barvno izčiščenostjo in nasičenostjo, kjer se v ospredju izrisujejo podobe živih bitij (ribe, človeški portreti). Skratka, gre za izjemno občutljivega likovnega ustvarjalca, ki si odpira posebno mesto znotraj revirskih likovnikov, ki so znani po svoji inovativnosti in družbeno kritični formi, zato že več desetletij narekujejo likovni utrip v Sloveniji. Je o slikarstvu Jureta Crnkoviča zapisal akademski slikar

Lojze Adamlje,



Jure Crnkovič, Zagorje, Slovenija

LJUBLJANA, ZAVOD SV STANISLAVA
Katarina Silan in Jože Bartolj, Portreti

V okviru praznovanj zavodskega zavetnika sv. Stanislava Kostke in ob 30-letnici radia Ognjišče je v Kregarjevem in Meršolovem atriju na ogled likovna razstava Katarine Silan (roj. Bartolj) in Jožeta Bartolja z naslovom "Portreti: V dialogu". Naslov je večplasten in ga lahko razumemo v dobesednem pomenu, saj sta za razstavo svoja dela postavila v dialog dva likovnika, oče in hči, vsak v svoji prepoznavni likovni govorici: Katarina Silan v papirnih grafitih, Jože Bartolj v barviti slikarski potezi. Poleg tega portretna tematika razstave odpira vprašanje dialoga med ustvarjalcem in portretirancem, med človekom in njegovo upodobitvijo, s čimer naglaša temeljna eksistencialna vprašanja o človeku ter njegovem odnosu do sebe in d(D)rugega.

Dogodek sta z odlično glasbeno interpretacijo obogatila Valentin Bartolj (flavta) in pianistka Vlasta Doležal Rus. Razstava je na ogled v Kregarjevem in Meršolovem atriju do 2. januarja 2025. Odprl jo je akademik **prof. dr. Milček Komelj**, ki je v poglobljeni predstavitvi del Jožeta Bartolja in Katarine Silan izpostavil ne le likovne značilnosti, ampak tudi sporočilnost, pomen in vlogo portreta v kontekstu sodobne likovne ustvarjalnosti. Med drugim je izpostavil, da se je Jože Bartolj "osredotočil na medčloveški dialog, na upodabljanje ustvarjalnih osebnosti, ki so mu s svojim poslanstvom blizu, in na osebnosti, ki so mu blizu iz krščanskega biblijskega izročila; pri tem pa mu na izviren način po svoje, povsem drugače in samostojno, sledi tudi likovno nadarjena hči Katarina Silan. Bartolj se je pri upodobljencih usmeril predvsem na zunanjo prepoznavnost in njihov osnovni karakter, zato so njegove podobe naslikane v osnovi realistično in so v svoji preciznosti skorajda veristične; a hkrati je take slike poživil z intenzivnejšo in osebnejšo barvitostjo in jim z njo vdihnil tudi pečat svojega izrecneje likovnega prizadevanja in iskanja, zato so v njegovih slikah križata tradicija in modernejši prijemi slikarstva 20. stoletja." V zaključku pa je povzel, da sicer "ostaja ne glede na povsem različno tehniko in način gledanja, med katerim hčerki očetov čopič nadomešča skalpelno rezilo, v jedru zanimanja obeh ustvarjalcev dominantna človeška podoba, tako ali drugače prepoznaven in poveljčan človek, zlasti kot spomin na našo še živo kulturno in duhovno preteklost, ki je v Bartoljevih očeh vredna trajne navzočnosti. Obličja v očeh Katarine Silan pa so stilizirano znamenje sedanjosti in hkrati simbolni znanilci brezčasnosti, kakršna z bolečino v očeh sije iz njene podobe Žalujoče Marije, in hkrati obet prihodnosti, ki ostaja neznanka; a vzbuja zaupanje, da nam bodo tudi skozi pogled novih ali na novo prilagojenih starodavnih tehnik in tehnologij še naprej sijali tudi obrisi človeških osebnosti kot deklarirani znanilci iskanj in prizadevanj človeškega duha, iščočega in begajočega iz roda v rod, ki se že tisočletja izraža skozi premene neuničljivega človeškega obličja."

Katarina Silan, rojena Bartolj (1996), se je po uspešno zaključeni maturi na Škofijski klasični gimnaziji vpisala na Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani, na Oddelek za restavracijsko in konservatorsko, kjer je leta 2022 zaključila študij z magisterijem. Ob študiju je vseskozi likovno ustvarjala na področju male plastike in v papirju. Papir je po njenem mnenju zelo zanimiv medij. Po eni strani krhek, s katerim se

dnevno srečujemo in mu večinoma ne pripisujemo velikega umetniškega potenciala, po drugi pa pravimo, da skoraj vse prenese in omogoča veliko več, kot se zdi na prvi pogled.

Avtorico zanima, kako lahko ohrani vtis dveh dimenzij lista papirja, a ga hkrati oblikuje tako, da predstavlja povsem plastično formo. Poleg izjemne preciznosti, ki jo zahteva izrezovanje zelo majhnih, filigranskih detajlov s skalpelom, avtorica ustvarja tudi zanimiv dvogovor med barvnimi listi. V zadnjem času ustvarja predvsem »papirne sgraffite«, ki nastajajo tako, da je motiv oblikovan iz več nivojev, ki si sledijo eden za drugim in skupaj ustvarjajo celostno podobo.

Jože Bartolj (1969) se je po Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo vpisal na likovni oddelek Pedagoške fakultete v Ljubljani, kjer je leta 1997 diplomiral iz slikarstva pri prof. Zdenku Huzjanu na temo Križev pot kot likovni organizem. Že od začetkov svojega slikarstva se posveča predvsem sakralni umetnosti, pri čemer so prvine njegovega sloga zraščene s tradicijo najstarejših vplivov krščanskega umetniškega izročila. Sprva so bili njegovi najpogostejši motivi: križev pot, apostoli, svetniki, sveti starci, kasneje pa se je usmeril tudi v potrete, ki nosijo globlje, duhovno sporočilo. Pri ustvarjanju ga najbolj zanima odnos med barvo, potezo in ostalimi likovnimi zakonitostmi glede občutenja trpljenja, bolečine, zmagoslavja, poveličanja ...

Ves čas tudi redno razstavlja in je imel do zdaj okoli 40 samostojnih in več skupinskih razstav. Stalne postavitve njegovih del visijo v Domu Matere Terezije v Ilirski Bistrici, kjer je na ogled dovršen del njegovega sakralnega opusa, na Radiu Ognjišče v Ljubljani in v semenišču ljubljanskega bogoslovja.

Od leta 1994 je zaposlen na Radiu Ognjišče kot radijski voditelj in urednik za kulturo. Pripravil je veliko oddaj s pomembnimi osebnostmi s področja kulture in umetnosti na Slovenskem. Je tudi prejemnik nagrade Boruta Meška za izstopajoče novinarske dosežke.



Katarina Silan in Jože Bartolj,
Valentin Bartolj (flavta) in pianistka Vlasta Rus

LOGATEC, GALERIJA HIŠA SONCA **Sklenjen krog / Marjan Verč**

V Logatcu je v Galeriji hiša sonca Javni sklad RS za kulturne dejavnosti Območna izpostava Logatec pred kratkim odprl razstavo fotografij Marjana Verča iz Logatca. O avtorju in razstavi pa je umetnostna zgodovinarica **Tatjana Pregl Kobe** zapisala naslednje.

»Odnos med naravo in arhitekturo je zapleten, včasih si narava in arhitektura celo nasprotujeta. Izbrane fotografije narave in arhitekture Marjana Verča pa ponujajo pogled na sklenjen krog med naravo in civilizacijo, med organskim in anorganskim.

Fotograf omogoča svež in raznolik vpogled v naravo, ki je Slovencu svetinja, saj so upodobitve pokrajine v njegovi zavesti globoko zasidrane: na lepo, raznoliko in neokrnjeno naravo se sklicuje naš nacionalni ponos. Ni naključje, da Verčeve izbrane krajinske fotografije

predstavljajo predvsem okolje, v katerem biva. V teh podobah brezkončnih, megličastih, skrivnostnih in tudi povsem realističnih podob pokrajin je naseljena njegova navzočnost.

Arhitektura in z njo urbanizem sta v bistvu nasprotje narave, saj pomenita beg in zatočišče pred njo. Sodoben pogled fotografa na atraktivne (in običajno komaj opažene) detajle različnih



Marjan Verč, fotografija, Logatec, Slovenija

arhitekturnih stvaritev vzpostavlja harmoničen odnos med estetiko preteklosti in novimi formami. Staro in novo nista na nasprotnih bregovih, temveč sta drug od drugega odvisna. Da je med njima vzpostavljeno sožitje, kažejo (tudi) živo barvne različice stavb, ki jih je nekje zaznalo (in za vselej ujelo v polnokrvno barvno podobo) pozorno fotografovo oko. Vizualna umetnost, kamor vse od iznajdbe

spada tudi fotografija, je umetnost oblik. Oblike ponazarjajo ideje, koncepte, razpoloženja in čustva ter vodijo oko po površini in prostoru. Na tak način se simboličen pomen narave in arhitekture na tej razstavi poveže z doživljanjem fotografa, Marjana Verča. Z njim pa se, kljub nenavadnim zornim kotom atraktivnih upodobitev, zlahka poistoveti tudi gledalec.«

Marjan Verč se je rodil leta 1969 v Ljubljani. Diplomiral je na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo Univerze v Ljubljani in magistriral na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Resnejše fotografske korake je naredil pri Oskarju Karlu Dolencu, pozneje se je izobraževal pri Arneju Hodaliču in Katji Bidovec ter se udeležil tudi drugih delavnic. S sodelavci je na Institutu "Jožef Stefan" (IJS) pripravil dve stalni razstavi. Prvo, z naslovom Utrinki 1949–2019, ob 70-letnici Instituta, ki je bila nagrajena s priznanjem Slovenske znanstvene fundacije: prometej znanosti za odličnost v komuniciranju (2021), ter drugo s posnetki, ki jih je fotografiral ob snemanju filma Varuhi formule, režiserja Dragana Bjelogrića. Po samostojni razstavi v Galeriji Instituta "Jožef Stefan" (2023) so izbrane fotografije dobile mesto v prostorih Reaktorja IJS (2024). Udeležil se je vrste pomembnejših skupinskih tematskih fotografskih razstav. Že vrsto let aktivno sodeluje tudi z Javnim skladiščem RS za kulturne dejavnosti. Je član Fotokluba Ljubljana, Društva popotnih fotografov in fotoreporterjev ter Digitalnega foto kluba. Z družino živi v Logatcu.

GALERIJA KRKA LJUBLJANA

Sašo Vrabčič: V Oblaku

Ta čas v Galeriji Krka razstavlja slike Sašo Vrabčič o katerem je umetnostna zgodovinarica **Anamarija Stibilj Šajn** zapisala naslednje.

»Akadamski slikar in magister umetnosti Sašo Vrabčič na samosvoj in polnomočen način zaznamuje široko kreativno področje. Je odličen slikar, pa tudi fotograf, videast, grafik, risar, oblikovalec, glasbenik, oblikovalec zvoka in še marsikaj.

Je senzibilna, razmišljujoča in odzivna umetniška osebnost, ki svoja doživljanja, poglede in odnose do aktualnosti časa prevaja v podobe. Tista podoba, ki nastaja na slikarskem platnu, ima pri njem poseben status. V svojem opusu ji ohranja in potrjuje njen nezamenljiv zgodovinski značaj, hkrati pa t. i. tableau, ustvarjen v oljni ali akrilni tehniki, odpira nove izrazne možnosti. Njegova slika še vedno temelji na slikarskih prvinah, a medijska čistost je nadgrajena z rešitvami, ki posegajo na druga področja in vnašajo sodoben tehnološki pridih. Izvedbena unikatnost, odprtost za svojstvene načine, pristope in metode nedvomno izvirata iz bogastva avtorjevih multidisciplinarnih zanimanj in izkušenj.

Vrabič je občutljiv spremljevalec človeka in njegove vpetosti v civilizacijske in tehnološke spremembe, ki se korenito odražajo v našem načinu življenja. Sledenje vsemu temu botruje Vrabičevim spreminjajočim se vizualnim načinom, a raznolika tematska izhodišča in njihova umetniška reinterpretiranja ostajajo trdno zasidrana v polju figuralike.

Motivno snov mu prinaša življenje. Črpa jo iz zaziranja vase, iz analiziranja družinskega utripa ter spremljanja širšega družbenega dogajanja in njegovih popularnih akterjev. Človeški lik, ki je osrednji subjekt dogajanja, Vrabičev sogovornik in zaupnik, vpenja v prostor in čas, v subtilno percepcijo humanističnih vrednot in informacijsko-tehnološkega napredka ter ga tako zaznamuje z angažiranostjo in sporočilno kompleksnostjo. Odlično obvladanje metjeja mu omogoča, da tako figuralne prizore kot portretne upodobitve prezentira na likovno dovršen, fotorealističen način, hkrati pa v polju slike manifestira slikarsko živost, mestoma celo sproščenost. Z izrazno močjo nadgrajuje človekovo pojavnost ter spremljajoče okolje in tako vselej presega nazornost predstave.

Dela, ki oblikujejo razstavo z naslovom *V oblaku*, so dialog med človekom, človeško naravo in naravo. V njih je prisotna še drugačna »narava«. V slikarsko podobo namreč vstopa tudi tista virtualna, ki se razkriva skozi podnapise. Ti so vzeti iz različnih serij in filmov, opisujejo pa zvok oziroma glasbo in so še posebej namenjeni gluhi in naglušnim. So sporočilo in hkrati dodatna dimenzija slike, so paralela še enemu mediju, so reaktualizacija klasične slike. Vanjo vstopajo izkušnje in resničnosti drugih medijev ter ji dajejo dodatno reinterpetacijsko vrednost. Nastaja dialog med podobo in besedo. Slednja ima sporočilno vrednost, hkrati pa je vsaka črka tudi tipografski znak s svojo vizualno pojavnostjo, s svojo obliko.

V delih Saša Vrabiča si slikarska preudarnost in aktualnost podajata roko ter postajata živost podobe – slika neke dobe.

V razstavi predstavitvi je tudi delček retrospekcije, saj slika *Oder* sega v leto 2006. Izbrana je utemeljeno, saj predstavlja povod za novo serijo del. Ustvarjena je v tehniki akrila in letraseta na platno. Avtor pravi, da se navezuje na njegovo glasbeno prakso, takrat, ko je oder postal bolj pogost prostor ustvarjanja kot galerije. Pri tej sliki je uporabil letraset črke, ki se nanašajo s pritiskom svinčnika na folijo, da črka odstopi in se pilepi na zeleni nosilec. To je metoda, ki je zaradi napredka v tehnologiji, noben grafični oblikovalec, arhitekt ali tehnik ne uporablja več. Dodatno črtno lakiranje s svetlečim lakom na sliki poudarja občutek ekrana, podnapis pa implicira sicer izmišljen prizor iz filma.

Slika *Oder* je zasnovana v obliki ležečega formata, vse nove slike pa so pokončnega formata. Ta je izbran z namenom, saj je avtor želel svet likovne umetnosti približati gledalcu, ki je vsak dan zasut z neštetimi vizualnimi informacijami. Nenehno priklopljen na telefonski ekran postaja iskalec hipnih podob in zvočnih vtisov. Da bi slikar ustavil to rutino, da bi pritegnil gledalčevo pozornost, da bi ga iz kaotičnega vizualno-zvočnega okolja povabil v svoj

umetniški svet, se je odločil za slikovni ekran, ki je blizu telefonskemu in s tem človekovi percepciji sprejemanja podob. Z izbranim formatom rešuje fenomen gledalčevega pogleda, vzpostavlja komunikacijski most, priključuje gledalčevo pozornost in mu odpira drugačna, avtorsko intimna, umetniška obzorja.

Vrabič polnomočno živi aktualen ustvarjalni trenutek, preizkuša novo in drugačno, a klasični slikarski medij, povezan z umetniško tradicijo realističnega izraza, je neločljiv del njegove ustvarjalne poti. Z izjemno likovno senzibiliteto se podaja v izbran motivni svet, v njem odkriva dovršenost, skladnost in lepoto, vse to prenaša na slikarsko platno ter ob tem dosega avtorsko svojstven, intimističen interpretativni naglas.

Prav figura, potopljena v morske globine je tista, s katero še ni povedal vsega. Zato se je z njo ponovno ustvarjalno družil v prosojni tekočini vode, v kateri se odsevajo žlahtne nianse izbranega barvnega koncepta in odpirajo uglašeni toni, s katerimi avtor analitično skrbno uresničuje zanimanje za svetlobo. Ta potuje po telesu figure ter iluminira njegove posamezne dele. Ob nazornosti v podvodni atmosferi prikazanega lebdečega telesa se skozi niz uprizoritvenih pogledov razkriva slikarjevo odlično obvladovanje kanonov klasičnega figuralnega podobotvorja. Z natančno in premišljeno poteznostjo sledi oblikam in izgrajujejo njihovo predstavno jasnost. Prizore uteleša s tekočo obrisno linijo, ki potone pod občuteno barvno modelacijo v barvno pestrost in intenziteto, v bogastvo tonskega stopnjevanja, v mehkobo in subtilnost barvnih prehodov ter nians. Slikarjev kolorit je odsev naravo posnemajočih kromatskih vrednosti, naglašanih s prefinjenim osebnim občutkom in sposobnostjo sledenja nenehno se spreminjajočim svetlobnim igram. Avtorjevo zanimanje za svetlobo; efekti osvetlitve, delovanje svetlobe in sence so zelo učinkovit način podajanja tako telesnosti kot atmosferičnosti.

V vodni masi je telo še vedno barvno in oblikovno dovršeno, »plavajoče« skozi svetlobna zanimanja in skozi vodno maso, ki se pojavlja razpeta med barvno konkretnostjo ter transparentnostjo prefinjenih lazurnih nanosov. Voda mestoma kot tančica prekriva telo ter mu s tem daje dodatno dražestnost. Predvsem pa telo v vodi učinkuje sproščeno. Poudarek je na njegovih različnih pozicijah ter na lahkotnosti in gibkosti, s tem pa na svobodi.



Sašo Vrabič. olje na platno, Ljubljana, Slovenija

Občutek za zunanjo lepoto in popolnost je presežen z razmišljujoče poglobljenimi in sporočilno močnimi intimnimi izpovedmi.

Vrabičeve figura pa biva tudi v drugih in drugačnih okoljih. Je izklesano moško telo pred gozdno kuliso, v temeljni pojavnosti prikazano telo nad pokrajino, ki govori o uničujoči moči človeka nad naravo, so ptice na nebu, so popularni, ikonični liki. Izvedbena bravura, ki potrjuje discipliniranost poteze, pa priča tudi o njeni odločnosti, mestoma o ekspresivno naglašeni izživetosti, o potegih, ki celo objektivizirajo gibanje. Skratka, barvna in oblikovna dovršenost nastopata skozi slikarsko živost in prinašata pomenljivost.

Sašo Vrabič je tankočuten opazovalec civilizacijskih sprememb. Zaveda se njihovih pasti, a iz njih vendarle tudi jemlje, da bi deloval v duhu časa, da bi umetniška dela približal ljudem. Opozarja na premike in preobrate, hkrati pa ohranja pravo mero odprtosti za novosti. Na svojih slikovnih odrih vzpostavlja intermedijski postmoderni svet, v katerega vstopa z izjemno subtilnostjo in hkrati z intimno ter kleno ustvarjalno držo, znotraj katere imajo poseben pomen simbolne rešitve. Vabi nas na razstavo, na kateri se zdi, da nam vrti film življenja, da zaustavlja njegove posamezne sekvence. V skrbno izbranih kadrih, *V oblaku* je namreč naša resničnost. In umetnik nam jo preko slikarskih zaslonov ne le predoča, ampak nas ozavešča in prizemlji.◀

PTUJ, GALERIJA LUNA
Kiparstvo Alenke Viceljo

Do konca novembra 2024 so v galeriji Luna na Ptujju predstavljali umetnost akademske kiparke Alenke Viceljo. Alenka Viceljo se ukvarja z nekonvencionalnim ustvarjanjem znotraj sodobne likovne umetnosti. Material, ki ga izbira za svojo umetniško izpoved, je porcelan. Opiranje na posebnost uporabljene materialne mase se implicira v specifične formovne in historične entitete, saj je »zavedanje materiala« ena osnovnih opredelitev njenega likovnega dela. Nesporna in evidentna popolnost uporabljenega materiala, ki se v delu Alenke Vicelje zakoreninja kot avtorska primarna indikacija, pa je usmerjena posredniško polje. Material, porcelan večinoma ni uporabljen kot zmes za modelacijo, ampak kot površina, kot slikovni dvodimenzionalni prostor, ki ga nadgrajujejo drobne linije plitvega reliefa oziroma manjši izstopajoči elementi. ... Alenka Viceljo je leta 1983 diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri prof. Slavku Tihcu, smer kiparstvo. Predstavila se je na več kot 75-ih



Alenka Viceljo, keramika, Portorož, Slovenija

samostojnih razstavah v Sloveniji, Avstriji, Italiji in na Hrvaškem. Sodelovala je na številnih skupinskih razstavah doma in v tujini. Njena dela so v lasti številnih cerkva in javnih ustanov v Sloveniji, Avstriji in na Hrvaškem. Največ ustvarja v porcelanu, predvsem reliefe, ponekod obarvane z rjavo, sivo in črno ter raztopinami zlata, platine in srebra. Med materiali, s katerimi ustvarja so še steklo, železo in keramika, aktivna pa je tudi na področju grafičnega oblikovanja.

TEHARJE, ŽELEZARSKEGA MUZEJ **Fotografska razstava Vstop prepovedan**

Pozno v jesen so v Železarskem muzeju na Teharjah odprli zanimivo fotografsko razstavo pod imenom »Vstop prepovedan« Vsak se kdaj znajde pred težavo, za katero misli, da je ne bo nikdar premagal – znajde se pred zaprtimi vrati, za katera verjame, da jih ne bo zmožgel odpreti. A to ni nujno res, saj kjer je volja, je tudi pot. Tudi star pregovor pravi:

»Kdor hoče, najde pot, kdor noče, najde izgovor.«

Na vabilu je pisalo

»Pričakujemo vas oblečene v barvo sonca, barvo, ki spodbuja veselje, povzroča dobro voljo in odpira še tako močno zaprta vrata: poiščimo skupaj pot v RUMENEM.« Na otvoritvi je nastopila skupina AKA5LA.



Fotografije iz razstave



VRANSKO, SCHWENTNERJEVA HIŠA **Razstava LS KUD Žalec**

Po Savinjski dolini potuje razstava likovnih del, ki so nastala pod ustvarjalnimi prsti članov Likovne sekcije KUD Žalec v letošnji produkciji z naslovom Bilo je nekoč. V četrtek, 10. oktobra 2024, se je razstava odprla v Schwentnerjevi hiši na Vranskem. Ker bo v vsaki občini malce drugačna postavitve, nosi na Vranskem naslov Nostalgija.

Zbrane obiskovalce je v imenu Likovne sekcije KUD Žalec nagovoril Anton Holobar, ki je na kratko predstavil sekcijo in potek dela posamezne produkcije. Z letošnjo Bilo je nekoč so se vrnili v preteklost in vsak član je v svoji malhi spominov izbral motiv, ki ga je najbolj nagovoril.

Razstavo je odprla podžupanja Občine Vransko Kristina Reberšek, ki je pohvalila njihov doprinos na kulturnem področju in da izkoristijo dar izražanja preko slikarskega platna ter tako nebesedno nagovarjajo ljubitelje lepega. Zahvalila se jim je, da so svoja dela postavili na ogled tudi na Vranskem, da bodo tudi naši občani ob ogledu razstave obudili spomine na pretekle čase. Vsem ustvarjalcem, ki so s svojimi deli v Schwentnerjevi hiši, tako likovnimi kot z glasbeno obogatitvijo prireditve, ponovno obogatili kulturni utrip v našem kraju, se je s simbolično pozornostjo zahvalila direktorica Zavoda za kulturo, turizem in šport Vransko Suzana Felicijan Bratož.



Del razstave in del obiskovalcev na otvoritvi razstave na Vranskem.

Člani Likovne sekcije so v predstavitvi lepo zapisali, da je po ogledu razstave, ki ponazarja preteklost, čas za sedanjost in njeno spreminjanje v boljšo prihodnost. Ker je bilo nekoč po opravljenem delu ter v dolgih jesenskih in zimskih večerih pogosto slišati harmoniko, smo za tokratno popestritev in pristnost dogodka povabili v goste vranskega ljudskega godca Jožija Križnika, ki nas je tudi z glasbo popeljal v preteklo, a popestril in obogatil sedanji čas. Spomini na dogodek pa nas bodo greli tudi v prihodnosti. Za Likovni svet zapisala Tanja Goropevšek

LJUBLJANA, GALERIJA ŠOLT **Fotografije Miroslava Ilića z naslovom Metamorfoze**

V Galeriji Šolt, Študentsko naselje v Rožni dolini, blok VII, Ljubljana so oktobra razstavljali fotografije Miroslava Ilića z naslovom Metamorfoze o kateri je **Tomaž Velechovsky**, MF FZS, EFIAP zapisal.

„Fotografska razstava, ki se osredotoča na vremensko prebičane kose lesa v naravi, je prava poslastica za ljubitelje subtilnih in premišljenih podob. Avtor skozi serijo črno-belih fotografij raziskuje dialog med naravo in časom, ki ga najdemo v razpokah, gubah in oblikah, ki jih na lesu puščajo vremenske spremembe. Brez barvnih odtenkov fotografije pridobijo svojo izraznost skozi teksture, kontraste in senčenje, ki poudarjajo moč naravnih elementov. Črno-bela tehnika se zdi še posebej primerna za tovrstno tematiko, saj omogoča, da se gledalec osredotoči na čistost form in vizualnih ritmov, ki jih avtor išče v teh razpadajočih objektih.

Eden od glavnih poudarkov razstave je avtorjeva sposobnost, da v teh kosih lesa najde zgodbe, ki so očem večine običajno skrite. Vsaka fotografija postane nekakšna vizualna pripoved, kjer les, ki so ga oblikovali veter, dež in sonce, spregovori o minljivosti, krhkosti in vzdržljivosti hkrati. Avtor skozi objektiv izrisuje podobe, ki namigujejo na človeško izkušnjo — brazde na lesu so kot gube na obrazu, sledovi vremena pa spominjajo na rane časa.

Posebna pozornost v tej seriji je namenjena detajlom. Avtor se ne ustavi pri celotni podobi lesa, ampak poglobljeno raziskuje vsak detajl — od drobnih razpok do teksturnih kontrastov. Prav v teh podrobnostih se razkrije resnična lepota lesa, ki kljub svoji obrabljenosti ohranja

občutek veličastnosti. Avtor s tem subtilno opozarja na pomembnost pozornosti do detajlov v vsakdanjem življenju.

Miroslav išče motive v naravi, v gozdu odkriva suha drevesa, trohneče panje, razpadajoča debla in kose lesa. V njih najde nenavadne figure in oblike, bogate teksture in detajle.

Z občuteno črno-belo obdelavo jih poudari, s subtilnim vinjetiranjem ali črnim ozadjem osami in izpostavi ter uokvirira kot presunljive, večplastne abstraktne portrete. V predstavljeni zbirki fotografij začutimo avtorjevo kontemplacijo, občutek za detajle ter njegovo dojemljivost za nekoliko manj vsakdanje klišejske motive, ki dandanes pogosto prevladujejo. Za ogled tovrstnih fotografij si je potrebno vzeti nekoliko več časa, vsekakor več kot le nekaj bežnih internetnih sekund.



Miroslav Ilić, Fotografije

SEŽANA, KOSOVELOV DOM **Klementina Golija: Nova dimenzija**

Do 05.01.2024 v Galeriji Kosovelovega doma v Sežani razstavljajo slike mag. umetnosti Klementine Golija iz Kranja o kateri je ob tej priložnosti um. zgodovinarica **Anamarija Stibilj Šajn** zapisala.

»Prezentna razstava Klementine Golija, akademske slikarke in magistricice umetnosti, nosi naslov *Nova dimenzija*, ki je večplastno pomenljiv in kompleksen. Segi v bistvo njenega umetniškega ustvarjanja, ki že vse od začetkov stremi po novem in drugačnem. Avtorica do stvarnega vzpostavlja izrazito samosvoj, povsem intimen odnos. Čeprav je njena likovna smer jasno načrtana, jo nenehno utrjuje in nadgrajuje, tako z raziskovanjem likovnega medija kot s subtilnim spremljanjem motivne snovi in miselnim poglobljanjem vanjo.

Beseda nova vsekakor prinaša tudi dejstvo, da gre za nedavno ustvarjena dela, ki oblikujejo še en slikarčin cikel. Tudi ta je skrbno zasnovan in premišljen koncept ter nadaljuje pretekla zanimanja oziroma jim logično sledi. Prinaša pa tudi nove rešitve, ki se razlikujejo od prejšnjih, ki gredo tokrat v smeri organske zasnove krajine in poudarjenega zanimanja za svetlobo.

Če pogledamo v vzvratno ogledalo, potem je danes nadvse aktivna in mednarodno uveljavljena avtorica, pogoje za ustvarjanje novih dimenzij v svojih delih, postavila že z odločitvijo za študij na Accademie di Belle Arti di Brera v Milanu. Študijska orientacija ji je dala izhodišča za drugačno ustvarjanje.

Kasneje je podiplomski študij opravila na ljubljanski likovni akademiji, tako na oddelku za slikarstvo, kot za grafiko, a ohranila je smernice, zastavljene v metropolitanskem mestu, ki (poleg močne industrije) predstavlja pomembno kulturno in univerzitetno središče ter je mesto, kjer je tako rekoč estetika doma.

Njena likovna identiteta je tam dobila pomembno ustvarjalno bazo in se oplemenitila z likovno-estetskimi normami, katerim lahko sledimo skozi leta in desetletja njenega delovanja. Vsebine, s katerimi se je začela ukvarjati, ji vseskozi prinaša tok življenja.

Tankočutni pogledi in doživljanja v središče njenih zanimanj postavljajo krajino.

Zanimivosti in posebnosti najdejo svoje mesto v njeni notranjosti, zaposlujejo misli in prinašajo pomembna spoznanja. V videnem odkriva bistvo, skozi resničnost se pogloblja v duhovno. Iz običajne motivne snovi ustvarja drugačno, samosvojo krajino. Iz vizualnega dojetja in doživetja ter likovnega osmišljanja razpira njeno novo dimenzijo. Do krajine je torej našla samosvojo interpretativno pot, z njo vzpostavila osebne likovno-formalne in vsebinsko-sporočilne razsežnosti. Ovrednotenja izbranih motivov predstavljajo presežen in poglobljen pogled ter se preoblikujejo v sodobne, abstraktno zasnovane krajine.

Za intimne refleksije resničnosti avtorica vedno premišljeno pripravi kompozicijske temelje. Najprej je sledila naravnim smernicam in centralno poudarjenim zasnovam. Kasneje je prestopila v strogo razparcelacijo slikovnega polja, najpogosteje v obliki horizontalno členjenih, pa tudi vertikalno zasnovanih pasov. Ploskoviti, izrazito razumski pasovi so še dodatno eksaktno zaživeli z monokromnim ovrednotenjem. Zemeljskost spodnjega, rdečega ali rjavordečega pasu je bila dodatno naglašena s strukturalnimi poudarki. Tako je bil tudi v geometriji in izčiščenosti slikovne površine prisoten naraven segment okolja, sistem barvnih zasnov pa je vzpostavljajal prehode iz zemlje do neba, iz materialnega v duhovno in se odpiral v prostorsko globino. Z vertikalnim členjenjem pa je avtorica sledila sekvenčnemu potovanju skozi čas.

Najnovejša dela, ki oblikujejo cikel *Nova dimenzija*, temeljijo na naravnem prostorskem ključu in na organičnosti kompozicijskega komponiranja. Slikarko zanima vzpostavljanje konfiguracije krajinskega izseka, v katerem briše vse podrobnosti in se osredotoča le na temeljne poteze krajinskega »obraza«. Izbranemu izseku ne daje le razsežnosti prostora, ampak tudi časa, saj ji je pomembna atmosfera. Čeprav je s svetlimi, toplo peščenimi polji v svojih slikarskih prizorih vseskozi na nek način objektivizirala vseprisotno svetlobo, tej v najnovejših delih še posebej namenja pozornost. In, če je bila v preteklosti svetloba imaginarna, brez jasnega svetlobnega vira, pa sedaj učinkuje kot osvetljevalka, ki avtorici lastni ambientalni resničnosti daje naravno temporalno stanje.

V Klementininih slikah so, ne glede na kompozicijsko zasnovo, risba, barva in raznolike kolažne aplikacije nepogrešljivi likovni gradniki. Vsak izmed njih ima na slikovnem polju svojo vlogo in poslanstvo. Avtorica z njimi dotike zunanjega likovno-vizualno ovrednoti ter jih spreminja v bistveno, v dragoceno spoznanje, v emocijo ali sporočilo. Polnomočni likovni pristop in prestop k temu je zaupan risbi. Ta je črtni oziroma grafični prikaz njenega duševnega in duhovnega odnosa do zunanjih stvari in stanj. Z značilno, neposredno izživetjo, intuitivno črno črtno sledjo ustvarja poenostavljene, izčiščene, avtorsko artikulirane forme, ki jih vodi vse do znakovnosti. Čeprav je risarska govorica abstrahirana, preko asociacij in simbolnih vrednosti prinaša utrinke resničnosti, najpogosteje vezane na arhitekturo in vegetabilne oblike.

Z njo riše tudi geometrijske simbole; krog, elipso, trikotnik in kvadrat oz. kocko.

S segmentirano linijo oblikuje koncentrične kroge, ki se zdijo kot sonce, kot labirint oziroma simbol iskanja, kot drevesne letnice ali pa kot sledi prstnega odtisa,

ki predstavlja osebni identifikacijski simbol. Ko dvojce spiralastih linijskih zapredkov spoji v celoto, nastane še en simbol, simbol neskončnosti. Najpogosteje pa je uporabljena oblika mandorle s krogom na sredini, ki v različnih variacijah predstavlja notranje oziroma nekakšno Božje oko. Mandorla izvira iz krščanskega srednjeveškega slikarstva. Njen nastanek je povezan s sečiščem dveh krogov enakega premera. Slikarkino Božje oko lahko pojmujeemo simbolično ali metaforično. Z njim avtorica naredi stvari vidne, jih v duhu krščanske ikonografije postavlja v svetlobo, v luč. Skozi psihološki aspekt je oko nekaj, kar odpira videnje, kar ima pozitiven učinek. Slikarki predstavlja intimni meditativni center, njeno introspekcijo. Forma očesa se v slikovnih jedrih zbistri oziroma dokončno izoblikuje. Velikokrat je ujeta v trikotniško obliko, ki jo lahko razlagamo večplastno, skozi različne kulturološke vidike, kot goro spoznanja ali kot genius loci Gorenjske pokrajine, kateri slikarka pripada.

Skozi vizualno moč črtne sledi, njeno neposrednost in ekspresivno izživetost se potrjuje slikarkino moč in edinstvenost. Ker je risba najpogosteje uresničena na tankih, prosojnih papirjih, pride še toliko bolj do izraza. S kolažno tehniko najde svoje mesto na slikovnem odru ter postane slika oziroma risba v sliki, ki jo pogosto spremljajo tudi dorisave. Forma risarskega koncentrata je lahko delno prizemljena, najpogosteje pa »svečano« lebdi in obvladuje celoten slikovni univerzum. V spodnjem delu slike avtorica kot zemeljske sklade polaga strukturalno izrazitejše aplikacije in z njimi oblikuje zemeljsko površje s poudarjenim horizontom. V pestrosti barv in heterogenih teksturalnih specifik je risbi ohranjeno piedestarno mesto, celoti pa je posvečena skrb za ravnoesje in zračnost.

Barvni koncept predstavlja slikarkino lirčno držo, njeno potovanje od zemeljskega do kozmičnega, od kopnega do morja. V barvah je zaznati odseve mediteranskega sveta, resničnost ali le asociacijo nanjo.

Tople in žareče uporablja v odmerjenih količinah, saj so ji vendarle nepogrešljive pastelne, predvsem peščene v širokem in občutenem tonskem razponu. Na prefinjen način in s pravo mero vključuje tudi metalne odtenke, tako tople kot hladne. Barvam daje možnost raznolike manifestacije.



Akademski par, Klavdije Tutta in Klementina Golija
ter slika Klementine Golije

Monokromne partije postavlja v dialog z barvno pestrimi, lazurne nanose pa s plastenimi in snovno konkretnimi.

Vselej pa jim zaupa tudi tisto več, simbolnost in osebni duhovni naglas. So slikarkino stremljenje po čistosti, po toplini in objektivizacija svetlobe same. Z izostrenim občutkom za tonske gradacije uresničuje luminiscentnost in v nekaterih rešitvah oblikuje svetlobna jedra, ki so kot okna v iluzijo prostora. Da ji je pomembna svetloba, je dokazala že marsikdaj, med drugim s ciklom *Misterij svetlobe*, a tokrat se zopet intenzivneje posveča tovrstni problematiki, kar razkriva tudi z naslovi nekaterih svojih del (*Svetlobi naproti*).

Pomirjujoče horizontalne zasnove krajin, odprta obzorja, subtilna reinterpretacija vidnega, vezanega predvsem na Gorenjsko in na Mediteran, in konkretizacija podzavestnega se v univerzalnem in hkrati izrazito intimnem likovnem jeziku Klementine Golija spreminjajo v krajine njenega srca in duha, v estetske podobe in prisposode, v krajine novih razsežnosti, v poglede, ki s simboliko avtorsko artikuliranega očesa vidijo dlje in sežejo globlje.«

LJUBLJANA, GALERIJA NOVE UNIVERZE **Tanja Špenko: Brezimni vidiki – Med nebom in zemljo**

Ta čas v Galeriji Nove univerze Ljubljana razstavljajo slike ak. slikarke Tanje Špenko o kateri je umetnostna zgodovinarica **Anamarija Stibilj Šajn** zapisala naslednje.

»Akademska slikarka Tanja Špenko se je kljub dolgoletnemu pedagoškemu delu kontinuirano in predano posvečala snovanju osebnega opusa, tako na področju slikarskega kot grafičnega medija. V zadnjih letih je njeno ustvarjanje še bolj intenzivno. Uspeva ji ohranjati kreativni elan in raziskovalno vnemo, tako v smislu preverjanja in nadgrajevanja izbranih likovnih izraznih sredstev kot vsebinskih sporočil. Njena ustvarjalna dejanja so avtorsko svobodna in predstavljajo (p)osebno ustvarjalno oazo, neobremenjeno z aktualnimi likovnimi trendi.

Avtorica z likovno govorico izraža subtilno percepcijo prostora in časa, predvsem pa življenja. Z njo se dotika vprašanj o človekovem bivanju, o njegovem sobivanju z naravo in o življenju narave same. Aktualne in hkrati večne teme podaja na izrazito intimen način, s poudarjeno introspekcijo in z likovno samosvojostjo. Odmika jih od stvarnosti in njenih realnih razmerij ter jih od prepoznavnega popelje v globlje pomensko in simbolno. Abstrakcija ji namreč omogoča, da se izraža na sebi lasten način ter se v vsej polnosti posveti likovnim izraznim sredstvom, barvi, ploskvi in liniji, njihovim vlogam in sporočilnosti, da jih raziskuje in njihove vrednosti avtorsko nadgrajuje.

Fizični prostor slikovnega polja jo je s svojo belino vedno klical k ustvarjalnim dejanjem, k močni in jasni izpovedi, ki pa je vselej zavita v metafore, asociacije, predvsem pa v simbole, pripadajoče slikarkinemu osebnemu repertoarju.

V prezentnem ciklu likovnih del spremembo in hkrati močno simbolno gravitacijo prinaša že črna barvna zasnova slikovne podlage. Zato avtorica kljub nadaljnjemu kolorističnemu dogajanju tovrstne slike poimenuje »črne slike«. Z namenom in pomenom. Slike je namreč začela ustvarjati po mamini smrti in jih posveča prav njej. V njih slikarkina ikonografija postane še bolj intimna. Je poklon nadvse dragi osebi, je odsev obdobja žalovanja, pa tudi obujanja spominov in je izraz hvaležnosti za vse prejet.

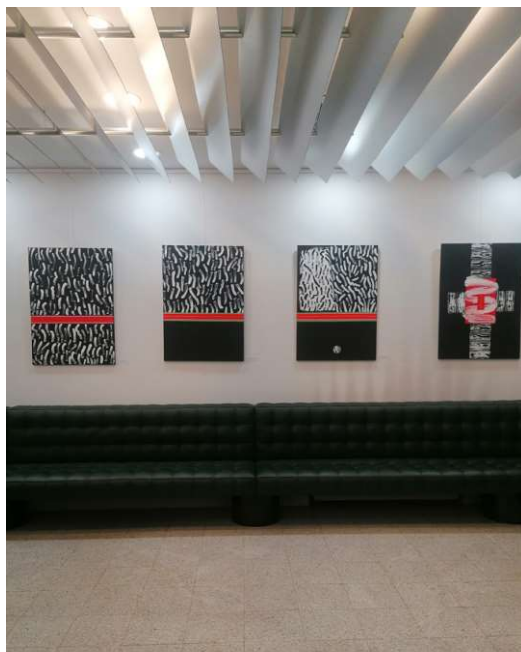
Črna na slikah v polnosti simbolizira zavest o končnosti bivanja na tem svetu. Izbrana podlaga na simbolni ravni predstavlja tudi nezavedno, noč, mater, zavetje, jin (ženski princip v vesolju in družbi). Nadaljnje barvno dogajanje vključuje za slikarko značilno omejeno barvno paleto z intenzivnimi, močnimi in pomenljivimi vrednostmi. V rdeče barvne poudarke pretaka primarno življenjsko energijo, z zeleno prinaša pomirjenost in pripadnost ter odprtost navzven, z modro, ki je najbolj nesnovna med barvami, objektivizira duhovnost in modrost, z zlato udejanja imaginarno in mistično svetlobo, se dotika božanskega, vstopa k notranjemu bogu.

Ne le v izboru barv, tudi v karakterno raznolikih nanosih je zaznati potop v globine in uresničevanje slikarkinega nezamenljivega likovnega karakterja. Njena neposredno izživeta, suverena, odločna, jasna, gibka poteza s čopičem vzpostavlja rahlo valovite oblike, ki se zdijo kot utrinki življenja v barvno homogenem prostoru. Vanj postavlja tudi eksaktne, geometrijske like, v katerih se koncentrirajo večne modrosti in sporočila. Skupaj s podlago imajo močan kontrapunkt v nanosih, ki nastanejo z odtiskovanjem. Njihove raznolike fature povzemajo oziroma vzpostavljajo bistvo, ki je vez med zavednim in nezavednim, med razumskim in emotivnim, med materialnim in duhovnim. V ta dialog avtorica tokrat povabi bele poteze in bele odtise lesa, ki kot pravi sama, simbolizirajo dan, očeta, jang (moški princip v vesolju in družbi), aktivnost, svetlobo, svobodo in njene zamejitve ter optimizem.

Likovno čistost, estetskost in hkrati seizmografsko občutljivost prezentirajo posamezne minimalistične linije, zarisane čez slikovno polje ali pa spiralasto zavite znotraj večne in popolne forme kroga. Zlata zasnova črtnih sledi še nadgrajuje njihov pomen in zdi se, da se tok življenja zaustavlja prav v posebnih, zlatih trenutkih.

Intima in hkrati širina pomenoslovja likovnih rešitev Tanje Špenko znova vodi k dualizmu, ki tvori ravnovesje v vsem. V toku njenih izpovedi, pogledov in čutenj ima vse nadvse pomembno poslanstvo. To avtorica začne uresničevati že z izbiro barve slikovnega polja in nadaljuje z notranjo gradnjo, s kompozicijo, s katero vzpostavlja temelje svojih refleksij in jih že v samem začetku nazorno opredeli. Razparcelacija slikovnega polja je premišljena in eksaktna, še več, je prva nosilka globljih pomenov, uresničenih v vertikalnih ali horizontalnih zasnovah, celo v izraziti tendenci po ravnovesju in nenazadnje po simetriji.

Na »nebu« Tanjinega slikovnega polja se poseganja v črnino kljub raznolikosti likovnega uresničevanja približujejo, iščejo stik in dajejo čutiti dotik (»Imaginarni vidiki – nemir – poseganje v črno snov in energijo«). Tu se začne in nadaljuje slikarkino samosvoje in polnomočno ter osmišljeno likovno bivanje.«



Del razstave likovnih del Tanje Špenko

Ljubljana, Galerija Instituta "Jožef Stefan"
Metafizika barve Wilhelm Heiliger

Do 09. januarja 2025 v Galeriji Instituta "Jožef Stefan" na Jamovi cesti 39 v Ljubljani razstavljajo slike Wilhelma Heiligerja o katerih je um. zgodovinarica **Tatjana Pregl Kobe** zapisala.

Meditativno slikanje s fotografsko kamero

Filozofija zena, ki jo je Wilhelm Heiliger že zgodaj posvojil, mu je omogočala meditativno spoznavanje metafizične resničnosti zunaj vseh iluzij realnega sveta, vendar je za njegovo intimno poetično umetnost poleg zenovskega mišljenja pomembno tudi njegovo pojmovanje razmerja med večnostjo in skozi desetletja ponavljajočo se in vse hitreje spreminjajočo se zdajšnjostjo.

Pri iskanju nenavadnih motivov, minimalističnem upodabljanju in pri preslikavanju konkretnega sveta je najprej eksperimentiral z različnimi mediji in materiali (kot so kitajski papir, pleksi steklo, filc, les, železo, mavec ali akril na platnu). Na Univerzi Stanford v Kaliforniji, kamor se je po dveletnem bivanju v Washingtonu leta 1975 preselil, je deloval kot pisec in raziskovalec ter avtor mnogih knjig o politiki, literaturi, filozofiji in psihologiji.

Prav njegovo znanstveno delo je bilo odlična osnova za zavestno ustvarjanje filozofsko-psiholoških učinkov na simboliko barvnih in svetlobnih kompozicij. Sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja se je Heiliger posvetil slikanju s fotografsko kamero, ko je imel že za seboj študij in preden se je preselil v ZDA, najprej v Washington in nato v Kalifornijo. Analogna in pozneje digitalna fotografija abstraktnih, geometrijskih in arhitekturnih motivov je postala osrednji medij njegovega umetniškega ustvarjanja. Svoje znanje in izkušnje je poglobljal na številnih potovanjih po svetu, spoznaval je druge kulture in drugačno miselnost. Od začetka osemdesetih let minulega stoletja je tako s slikarskim očesom fotografiral arhitekturo v Indiji, arhitekturne elemente ameriških Indijancev v Mehiki in v Mehiki tudi modernistično naselje znamenitega mehiškega arhitekta Luisa Ramira Barragána Morfina. Posebej pomembno je bilo zanj srečanje s kitajsko kulturo, saj je kar nekaj let nastajal bogat cikel kitajskih svitkov z akrilom na kitajski papir in svilo. Željo, da bi formalno dosegel večje in čistejšje ploskve, so mu omogočili visoki in ozki formati, krhkost vizualne pripovedi pa prosojna struktura kitajskega papirja. Posamezni svitki, ki so namenoma brez naslova, gledalca vabijo, naj v njegov intimni svet vstopa prek interpretacije oblik in čistih barv. Tu Heiliger uporablja krožne ali elipsaste forme in mehko zaokrožena ovalna jedra kot simboliko prebujajočega se življenja. Živo rumeni ovali gledalca (podzvestno) spominjajo na ginko, ki ga na Kitajskem častijo kot drevo spoznanja in velja za zdravilno, ne glede na to pa občudovalce spomladi razveseljuje s svetlim zelenilom in se jeseni obarva z zlatorumeno barvo. Verjetno so rumene forme nastale na osnovi avtorjevega raziskovanja čiste likovne problematike, kjer so naglašeni odnosi med plastično oblikovano fakturo in nemimetično uporabo živobarvnih pik ter konkavno-konveksnih ali drugače ukrivljenih črt na radodarni belini slikovnega nosilca.

Na evropski celini mu je bilo najbližje sredozemsko izročilo in njegove civilizacijske pridobitve. Razvil je lastno metodologijo za preoblikovanje resničnih posnetkov, ki (že) poudarjajo pravo razmerje med zaznavo uma in iskanjem resnice v detajlih, med podobo kot celoto in preboji ključnih detajlov, med vrhunsko obliko celote in »prestopanjem reke z občutkom za kamne«, med drznostjo in ohranjanjem enakomernega tempa pri vzpostavljanju novega pred odstranitvijo starega ter ravnovesjem med stvarnostjo in simboliko. Zanimiv odmik od uporabe fotografskega aparata predstavlja niz skulptur iz polihromiranega lesa in železa ter minimalistično zasnovan Triptih iz pobarvanega mavca, ki nagovarja

gledalca z umetnikovim meditativnim doživljanjem vzhodnjaškega sveta.

Poseben eksperiment so z akrilnimi barvami poslikane fotografije. Nato je slike, ne da bi uporabil fotografsko kamero, pač pa s simboliko, ki jo je v sebi sočasno zaznavalo njegovo fotografsko oko, v različnih obdobjih ustvarjal z različnimi tehnikami najprej v mešani tehniki, nato pleksi na pleksi, slike na papirju z akrilnimi barvami, akrilne barve na platnu, filc na pleksi in pleksi na platnu. Cikel risb na papirju je ustvaril s flomastrom na papirjih različnih velikosti. Polni in nabrekli eliptični liki, razpoteegnjene krožne oblike kot središčno pomagalo kompozicijske urejenosti, pike ali krogi, ki kot tematika kroženja delujejo z univerzalno obliko, so kot skrbno izdelana orkestralna zgradba. Povsem očiščeno mimetične navzočnosti predstavljajo samozadostno dominantno formo.

Različnost abstraktnih motivov v arhitekturi je skoraj od vsega začetka Heiligerjevega umetniškega ustvarjanja postavljena na pedestal. Močne in popolno osvetljene barve ter jasna struktura teh podob slavita estetske arhitekturne elemente, ki sporočajo umetnikovo razumsko doživetje prostora in z asketskimi rezi podob njegovo čustveno nadgradnjo. Enostavne geometrijske oblike v teh delih izvirajo prav iz abstrahiranja naravnih oblik, ki v njegovih delih niso neosebne. V ta abstraktni okvir je avtor premišljeno vključil osnovne motive, ki jih je 'iskal s fotografsko kamero' in so nastali kot posledica poenostavitve nekih iz realnosti vzetih motivov, že razumljenih kot avtonomne likovne enote, sestavljene v natančne barvno in oblikovno domišljene konstrukcije.

Umetnost Wilhelma Heiligerja je dovolj nazorna in slikovita, raznolika in dramatična, minimalistična in poetična, da ob njej skozi ratio zapoje poesis. Nekatere podobe so bolj pripovedne in bolj komunikativne, nekoliko težje za klasično razumevanje so morda nekatere abstraktne forme, ki se druga za drugo vrstijo pred gledalcem kot metafora na metaforo. Tako branje morda ni lahkotno, a kdor predre opno in se prebije skozi prepričljivo slikanje sveta avtorja, ki je po prepričanju in duši filozof, najde v teh vizualno poetičnih podobah množico prispodob, ki sledijo druga drugi, se prelivajo iz ene v naslednjo zamisel in omogočajo poetičen zanos.

Podobe umetnikovih velikih dimenzij, ustvarjene iz fotografskih posnetkov, so bile v vseh minulih desetletjih vse od geometrične abstrakcije vselej skrbno načrtovane in večinoma upodobljene na posebnem slikovnem nosilcu. Za tako atraktivno predstavitev po selitvi iz nemškega Essna zadnja leta umetnik išče svoje motive predvsem na slovenski in italijanski obali, na Krasu in v okolici Nove Gorice, kamor se je vrnil in ustalil po dolgi desetletjih potovanj po vsem svetu.

Meditativni svet vzhodnjaške filozofije, ki je Heiligerju tako blizu, ni le filozofska veja, ampak se razprostira veliko širše in globlje. Tako lahko avtor o umetnosti najprej razmišlja na ontološki in metafizični ravni, nato pa nastopi estetski, čutni in asociativni pristop, s katerim lirčno preigrava



Wilhelm Heiliger, barvni fotografiji na aluminijasti plošči, 60 x 60 cm in 100 x 100 cm, Nova Gorica, Slovenija

najrazličnejše motive stvarnosti in jih v verjetno še nedokončanem ciklu abstraktnih fotografij prikazuje kot simbole in metafore.

Njegov zavesten pristop k drugačnemu načinu vizualnega izražanja, razmislek o smiselnosti in pomenu lastnega fotografsko/slikarskega procesa ter o zavedanju odnosa do umetnine, pomembnega (tudi) v procesu konceptualno inovativnega prenosa fotografij na različne nosilce, širjenju sporočilnosti lastnih umetniških del, ki temeljijo predvsem na urjenju očesa in osebnosti avtorja, ter ne nazadnje o posredovanju svoje umetnosti gledalcem po vsem svetu, se je v več kot štirih desetletjih umetnikovega ustvarjanja spreminjal. Postopno, a vendar zaznavno, čeprav je vse njegovo ustvarjanje mogoče razumeti kot konceptualno premišljeno in enovito zastavljeno delo. Ni pa se v zadnjih letih ustvarjanja spremenila njegova minimalistična likovna estetika, saj te (na osnovi fotografij zasnovane) velike podobe na aluminijastih ploščah in prav tako tudi vse tehnično drugačne izvedbe umetnin (slike, risbe, svitki in skulpture) vselej preseva poetičnost. V zadnjih dveh desetletjih morda celo bolj kot kadarkoli prej.«

LIPICA, KD KRAS

6. Eks-tempore Kras

Začetkom novembra je Kulturno društvo Kras organiziralo tradicionalni 6. Eks-tempore v Lipici, na zaključku so še razglasili nagrajence, o dogodku pa je umetnostna zgodovinarica **Anamarija Stibilj Šajn** še zapisala

»Povabilu, da avtorji osebne vsebine podredijo tistim, ki jih predpisuje eks-tempore, je sledilo kar nekaj likovnih ustvarjalcev iz slovenskega prostora, pridružili pa so se jim tudi ustvarjalci iz mednarodnega. Ustvarjalni duh je zavel s svežino letošnjih predpisanih tematskih okvirov, in sicer Biseri Krasa in Kras. Čeprav sta bili temi določeni, sta ohranjali širino in omogočali povsem intimno iskanje motivov. Kaj vse je lahko posamezniku podoba Krasa, kaj vse je lahko njegov biser? Košček umetnosti narave, slikoviti detajl, barve in svetlobe tega prostora, lipicanec, ki vselej znova s svojim belim, izklesanim telesom prijezdi na slikovno polje in postane simbol ali emblema prostora in vsekakor tudi biser, nanizan na vrstico lepot. Posamezniku lastna izbira je vendarle ostala na široko odprta in tudi uresničevala se je na zelo različne likovno-vizualne načine, predvsem tiste, ki so avtorju lastni in mu omogočijo, da izrazi največ.

Vsa ta raznolikost živi polnomočno v prezentni razstavi, ki predstavlja biro eks-tempora in hkrati del širše pisane likovne manifestacije sodobnih ustvarjalnih prizadevanj posameznikov, tako šolanih kot ljubiteljskih ustvarjalcev. Z njo začutimo unikatnost vsakega posameznega avtorja in spoznamo njegov samosvoj ustvarjalni karakter. Zaigrajo različni interpretativni slogi, načini, pristopi in tehnike likovne realizacije. Ob dvodimenzionalnih medijev, so prisotni tudi tridimenzionalni, ki v dominanci forme nosijo tudi površinsko žlahtnosti. Spoznamo enkratnost in neponovljivost vsake likovne kreacije. Srečamo se z avtorji, ki živijo in ustvarjajo na Krasu, ki so z njim nenehno povezani in vendar v njem najdejo še marsikaj neodkritega. Ta prostor in njegov eks-tempore pa je vabljljiv tudi za avtorje iz drugih okoljih, za občudovalce magičnosti tega ambienta, ki je še posebej žlahtno barvit v času jeseni. Med udeleženci so nekateri, ki jih eks-tempore privabi vsako leto, veliko pa je tudi novih. Čeprav je bila za eks-tempore potrebna vez s predpisanimi temami, nastala dela odražajo, da so prehodi iz objektivnega v subjektivno avtorsko intimni. Tako zanimivosti in znamenitosti ter vse, še tako drobne specifičnosti, pri vsakemu posamezniku zaživijo po svoje. Nekateri jih jasno izrazijo, drugi jih zavijejo v metafore, asociacije in simbole ali pa jih le kot osebno občutje prenesejo v vsebinsko nedefiniran, abstrakten likovni svet. Tankočutni pogledi občutljivih umetniških duš so odkrili marsikaj v svetu zunanjega, tistega, še posebej inspirativnega, vrednega likovnega udejanjanja. In z nastalim delom je vsak avtor razkril tudi sebe. Še posebej velja pohvaliti sodelovanje mladih likovnih ustvarjalcev, katerim je namenjen poseben del eks-tempora. Vedno znova presenečajo. So izvirni, pristni, pogumni in v prenosu idej tudi suvereni. Vsak izmed sodelujočih si zasluži nagrado. Njihov prispevek je prežet z

žlahtno, mlado, neobremenjeno in tako zelo vitalno ustvarjalno energijo. Ob njihovem sodelovanju pa lahko verjamemo, da ima eks-tempore potencial, ki se bo po vsej verjetnosti razvijal in da ima s tem prihodnost. Možnost sodelovanja mladih je nedvomno tudi podpora in spodbuda k razvoju njihove likovne kreativnosti. Čestitke vsem sodelujočim, še posebej pa tistim, ki ste izstopili z likovno kvaliteto, idejno izvirnostjo ali vsebinsko sporočilnostjo.

PRIZNANJA ZA KVALITETO

Vinko Bogataj, Antonija Madon, Janez Ovsec, Blaženka Rocco, Tanja Špenko

3. NAGRADA KULTURNEGA DRUŠTVA KRAS

Radovan Gregorčič, ročno oblikovan porcelan s kovinskimi oksidi

Avtor formo poenostavi, v središče zanimanja pa postavi reliefnost, površinsko in notranje mikrostrukturalno dogajanje. S svojim delom razkriva izjemen občutek za materialno snovnost in za tehnološke pristope, ki mu omogočajo doseganje žlahtnih likovnih vrednosti. Gregorčič na avtorsko izviren način sledi stanjem v naravi.

2. NAGRADA KULTURNEGA DRUŠTVA KRAS

Teja Hlačer, bela kamenina zvrtna na lončarskem vretenu, les, steklo, vrteči podstavek in LED barvna osvetlitev
Avtorica ustvari čisto formo, ki jo izpeljuje iz oblike kroga – oblike vseh oblik. Pri tem dosega likovno-estetsko popolnost. Z načinom mobilne prezentacije in vpliva svetlobe artefakt pridobi na prostorski razsežnosti. Tradicijo poveže s sodobno multimedijско prezentacijo in na simbolen način vzpostavi vez s pesnikovo mislijo.

1. NAGRADA KULTURNEGA DRUŠTVA KRAS

Katja Bednařik Sudec, naravne barve in akril na platneno podlogo, kolaž, polnilo

Avtorica na subtilen in avtorsko izoblikovan način pristopa k tematiki Krasa in ji daje pridih pravljične atmosfere. S heterogenimi likovnimi pristopi in tehnično izvedbenimi načini uravnoteženo oblikuje celoto. Pomembno izrazilo ji je risba, s katero uteleša akterje dogajanja in vzpostavlja prostor. Risba ima različne karakterje in načine izvedbe. V tematiko Krasa avtorica tankočutno vključi delček svojega intimnega življenja.

NAGRADA ART Ljubljana

Andrej Novak

Avtor na izviren likovni način razpira platenje zemeljskih sedimentov in se filigransko posveča neštetim detajlom. Pomembno mu je raziskovanje svetlobe in doseganje barvne harmonije. Praznina oziroma belina podlage je sooblikovalka celote.

ODKUPNA NAGRADA RE/MAX

Sergej Hahonin, olje na platnu

Slikar v središče kompozicije postavi konjsko glavo in jo upodobi na likovno prepričljiv in dovršen naturalističen način. Barvni koncept je monokromen, odvijajo se chiaro-scuro dialogi ter zaigrajo bogati tonski razponi. Svetloba oblikuje atmosfero in oživlja konjsko glavo. Relacija svetlo – temno pa krepi dramatično prizora

ODKUPNA NAGRADA PARK ŠKOCJANSKE JAME

Duša Jesih, akril na platnu

Avtorica vzpostavi strog geometrijski koncept, ki ima ritmično sosledje variacij. Kljub abstraktnosti, slika asociira na kraško podzemlje, na sistem stalagmitov in stalaktitov. Snovni nanosi obogatijo sporočilnost slike in ji dajejo haptičnost. »Naključnosti« postanejo zanimiv kontrapunkt eksaktnosti form

ODKUPNA NAGRADA KOBILARNE LIPICA

Danilo Jereb, mešana tehnika

Avtor veristično prikazanega konja postavlja v abstraktno okolje. Tako vzpostavlja zanimivo likovno razmerje med figurativnim in vsebinsko neopredeljenim. Na slikovnem polju se odvijajo dialogi med različnimi barvnimi ploskvami, s katerimi Jereb vzpostavi jesensko atmosfero Krasa.

